

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Ärikorralduse instituut

Liis Maidla

**NÕUDED TEGEVUSARUANDELE JA NENDE
TÕLGENDUS**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: lektor Monika Nikitina-Kalamäe

Tallinn 2017

Olen koostanud töö iseseisvalt.

Töö koostamisel kasutatud kõikidele teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele on viidatud.

Liis Maidla

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 113392TABB

Üliõpilase e-posti aadress: liismaidla@gmail.com

Juhendaja: lektor Monika Nikitina-Kalamäe

Töö vastab bakalaureusetööle esitatud nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(ametikoht, nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

ABSTRAKT	5
SISSEJUHATUS	6
1. TEGEVUSARUANDE OLEMUS JA SELLELE ESITATAVAD NÕUDED	8
1.1 Majandusaasta aruanne	8
1.2 Tegevusaruande olemus.....	10
1.3 Nõuded tegevusaruandele	12
1.4 Tegevusaruandele kehtivad nõuded Eestis	15
2. TEGEVUSARUANDE NÕUETELE VASTAVUSE UURINGU METOODIKA, TULEMUSED JA TULEMUSTE ANALÜÜS.....	20
2.1 Uuringu meetoodika	20
2.2 Tegevusaruande nõuetele vastavuse analüüs	21
2.3 Järeldused ja ettepanekud	37
KOKKUVÕTE	39
SUMMARY	41
VIIDATUD ALLIKAD	43
LISAD	46
Lisa 1. Majandusaasta aruande audiitorkontrolli ja ülevaatuse kohustus	46
Lisa 2. Küsimustik	47
Lisa 3. Ettevõtete tausta kohta esitatud küsimuste vastused.....	52
Lisa 4. Tegevusaruande olulisus majandusaasta aruande osana. Küsimus 7 ja selle vastuste kokkuvõte.....	55
Lisa 5. Küsimus 12, 13, 14 ja nende vastuste kokkuvõte	56
Lisa 6. Hinnangud tegevusaruande kohta käivatele väidetel. Küsimus 8 ja selle vastuste kokkuvõte.....	57

Lisa 7. Hinnangud tegevusaruande nõuetele. Küsimus 9 ja selle vastuste kokkuvõte	58
Lisa 8. Knoobus OÜ tegevusaruanne	60
Lisa 9. Mirrosoft Estonia OÜ tegevusaruanne	61
Lisa 10. Väljavõte Pindi Kinnisvara AS tegevusaruandest	63
Lisa 11. Hinnangud tegevusaruande kohta käivatele väidetele. Küsimus 8 ja selle vastuste kokkuvõte.....	65
Lisa 12. Väljavõte Paekivitoodete tehase OÜ tegevusaruandest.....	66
Lisa 13. Väljavõte AS Mivar tegevusaruandest.....	67
Lisa 14. Väljavõte Kulinaaria OÜ tegevusaruandest.....	68
Lisa 15. Väljavõte Telia Eesti AS tegevusaruandest	69
Lisa 16. Väljavõte Enics Eesti AS tegevusaruandest	71
Lisa 17. Väljavõte AS Silberauto tegevusaruandest.....	72

ABSTRAKT

Töö pealkiri on: Nõuded tegevusaruandele ja nende tõlgendus.

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli hinnata tegevusaruande olulisust ning tegevusaruandele kehtivate nõuete arusaadavust raamatupidajate, pearaamatupidajate finantsjuhtide ning juhatuse liikmete seas. Töös analüüsiti tegevusaruande sisu reguleerivaid õigusakte ning nende selgesõnalisust. Nõuete arusaadavuse hindamiseks tehti ka küsitlus. Lisaks analüüsiti erinevate ettevõtete tegevusaruannetes avaldatud informatsiooni ning analüüsiti, kas vastajate hinnangute ning aruannetes esitatud informatsiooni vahel on seoseid.

Hinnangute väljaselgitamiseks viidi läbi uuring raamatupidajate, pearaamatupidajate, finantsjuhtide ning juhatuse liikmete seas. Küsimustikus uuriti, kui oluliseks peetakse tegevusaruannet, kuidas hinnatakse tegevusaruandele kehtivaid nõudeid ning millist informatsiooni tegevusaruannetes avaldatakse.

Läbiviidud uuringu tulemustest selgus, et tegevusaruandele kehtivad nõuded on liiga üldiselt määratletud. RPS § 24 lõikes 2 avaldatud nõuded on aruande koostajate jaoks arusaadavamad kui RPS § 24 lõikes 3 toodud nõuded. Üldine hinnang seaduses toodud nõuete arusaadavusele oli pigem madal. Aruannete analüüsist selgus, et vastajate poolt madalamalt hinnatud nõuete kohta esitati ka tegevusaruannetes vähem informatsiooni.

Tegevusaruande olulisust ei hinnatud samuti väga kõrgelt. Samas selgus, et ettevõtted näevad tegevusaruannet kui maine kujundamise vahendit ning vastajate arvates on võimalik tegevusaruande kaudu infotarbijates usaldusväärset tekitada.

Võtmesõnad: majandusaasta aruanne, tegevusaruanne, tegevusaruandele kehtivad nõuded, nõuete arusaadavus, tegevusaruande kvaliteet

SISSEJUHATUS

2016. aastal jõustus Eestis uus raamatupidamise seaduse redaktsioon, mille eesmärgiks oli raamatupidamise seaduse kooskõlla viimine Euroopa Liidu direktiividega. Uue redaktsiooniga lisandus raamatupidamise seadusesse ettevõtete liigitus nende suuruse järgi ning seoses sellega jõustusid ka uued nõuded majandusaasta aruande esitamisele. Bakalaureusetöös keskendub autor ühele majandusaasta aruande osale – tegevusaruandele.

Kui majandusaasta aruande raamatupidamise aastaaruande osa annab muuhulgas ülevaate raamatupidamiskohustustlase varadest ja kohustistest ning aruandeaasta tuludest ja kuludest, siis tegevusaruanne annab ettevõtte juhtkonnale võimaluse selgitada aruandeaasta tulemusi ning tulevikuks püstitatud eesmärgid.

Raamatupidamise seadus sätestab majandusaasta aruandele kehtivad nõuded – sealhulgas nii raamatupidamise aastaruandel kui ka tegevusaruandele. Raamatupidamise aastaaruande, kui numbrilise aruande, koostamine on enamasti üheselt mõistetav kõigile, sest põhineb igapäevasel raamatupidamisel, mis on reguleeritud rahvusvaheliste finantsaruandlus standarditega või Raamatupidamise Toimkonna juhenditega. Tegevusaruandele kehtivaid nõudeid saab tõlgendada aga väga erinevalt.

Bakalaureusetöö eesmärk on hinnata kui oluliseks peetakse tegevusaruannet ning kui arusaadavalt on tegevusaruandele kehtivad nõuded raamatupidamise seaduses sõnastatud. Lisaks uuritakse erinevate ettevõtete poolt avaldatud tegevusaruandeid ning analüüsitakse, kas vastajate hinnangute ning aruannetes avalikustatud informatsiooni vahel on seoseid.

Uurimismeetodina kasutatakse kvantitatiivset meetodit, mis võimaldab anda hinnangut erinevatele tegevusaruannet puudutavatele väidetele. Teema uurimiseks ja uuringu läbiviimiseks koostatakse küsimustik ning viiakse läbi küsitlus raamatupidajate, pearaamatupidajate, finantsjuhtide ning juhatuse liikmete seas. Pärast andmete kogumist teostakse andmeanalüüs, mis võimaldab uuringu tulemustest teha järeldusi.

Bakalaureusetöö struktuur on jaotatud kaheks osaks. Esimene annab ülevaate majandusaasta aruande olemusest ning sellest, millistest osadest majandusaasta aruanne koosneb. Järgnevalt keskendutakse töös tegevusaruande olemusele. Autor toob välja erinevaid tegevusaruande tõlgendusi ning uuritakse, millised õigusaktid tegevusaruande sisu reguleerivad. Samuti antakse esimeses peatükis ülevaate raamatupidamise seaduses

kehtestatud nõuetest tegevusaruandele ning uuritakse, kes on kohustatud tegevusaruannet koostama. Autor analüüsib seaduses toodud nõuete arusaadavust ning selgesõnalisust.

Töö teine osa annab ülevaate uuringu läbiviimise metoodikast. Kirjeldatakse töö valmimise protsessi: andmete kogumise meetodit ning töötlemist, mis oli vajalik töö edasiseks analüüsiks. Samuti annab töö teine osa ülevaate sellest, kelle aruanded valiti tegevusaruannete sisu analüüsimiseks ning mille alusel valik tehti. Lisaks on teises peatükis analüüsitud läbiviidud uuringu tulemusi ning esitatakse autoripoolsed järeldused ja ettepanekud uuritud teema kohta.

1. TEGEVUSARUANDE OLEMUS JA SELLELE ESITATAVAD NÕUDED

1.1 Majandusaasta aruanne

Eestis reguleerib raamatupidamise korraldamist raamatupidamise seadus, mille „eesmärgiks on õiguslike aluste loomine ning põhinõuete kehtestamine rahvusvaheliselt tunnustatud põhimõtetest lähtuva raamatupidamise ja finantsaruandluse korraldamiseks“ (RPS, § 1). Vastavalt raamatupidamise seadusele (RPS) peab iga Eesti Vabariigis registreeritud era- või avalik-õiguslik juriidiline isik, kohaliku omavalitsuse üksus ning Eesti registrisse kantud välismaa äriühingu filiaal esitama korra aastas majandusaasta aruande. (RPS, § 2 ja § 14) Majandusaasta aruanne on raamatupidamiskohuslase poolt koostatud finantsseisundi ülevaade eelnenud majandusaasta kohta ja sellel on kaks osa: tegevusaruanne ning raamatupidamise aastaaruanne.

„Raamatupidamise aastaaruande koostamise ja avaldamise eesmärk on anda aruande kasutajale, kellel on aruandest arusaamiseks piisavad finantsalased teadmised, raamatupidamiskohustuslase finantsseisundi, -tulemuse ja rahavoogude kohta asjakohast ning tõepäraselt esitatud informatsiooni, mida aruande kasutaja saaks oma majandusotsuste tegemisel kasutada“ (RPS, § 15 p 1). Raamatupidamise aastaaruanne koosneb neljast põhiaruandest ja lisadest. Põhiaruanneteks on bilanss, kasumiaruanne, rahavoogude aruanne ja omakapitali muutuste aruanne.

Lisaks raamatupidamise aastaaruandele peab raamatupidamiskohustuslane koostama ka tegevusaruande. „Selle eesmärgiks on anda ülevaade raamatupidamiskohustuslase tegevusest ja asjaoludest, millel on määrav tähtsus raamatupidamiskohustuslase finantsseisundi ja majandustegevuse hindamisel, olulistest sündmustest majandusaastal ning eeldatavatest arengusuundadest“ (RPS, § 24 p 1).

10. detsembril 2015. aastal võeti Riigikogus vastu „Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu“, mille eesmärgiks oli raamatupidamise seaduse kooskõlla viimine Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiividega 2013/34/EL ning 2014/95/EL. Raamatupidamise seaduse muutmise üheks eesmärgiks oli vähendada Eesti Vabariigis tegutsevate mikro- ja väikeettevõtjate halduskoormust, vähendades antud ettevõtete majandusaasta aastaaruannetele kehtivaid nõudeid. (Raamatupidamise...2015)

Seoses sellega toodi Eesti raamatupidamise seadusesse üle ettevõtete liigitus nende suuruse järgi ning kehtestati järgmised mõisted (RPS, § 3):

- 1) „mikroettevõtja on osäühing, kelle näitajad vastavad aruandeaasta bilansipäeval kõikidele järgmistele tingimustele: varad kokku kuni 175 000 eurot; kohustised ei ole suuremad kui omakapital; üks osanik, kes on ka juhatuse liige ja kelle müügitulu on aruandeaastal kuni 50 000 eurot;
- 2) väikeettevõtja on Eestis registreeritud äriühing, kes ei ole mikroettevõtja ja kelle näitajatest võib aruandeaasta bilansipäeval vaid üks ületada järgmisi tingimusi: varad kokku 4 000 000 eurot, müügitulu 8 000 000 eurot ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul 50 inimest;
- 3) keskmise suurusega ettevõtja – Eestis registreeritud äriühing, kes ei ole mikroettevõtja ega väikeettevõtja ja kelle näitajatest võib aruandeaasta bilansipäeval vaid üks ületada järgmisi tingimusi: varad kokku 20 000 000 eurot, müügitulu 40 000 000 eurot ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul 250 inimest;
- 4) suurettevõtja – Eestis registreeritud äriühing, kelle näitajatest aruandeaasta bilansipäeval vähemalt kaks ületavad järgmisi tingimusi: varad kokku 20 000 000 eurot, müügitulu 40 000 000 eurot ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul 250 inimest;
- 5) väike konsolideerimisgrupp – konsolideerimisgrupp, kelle aruandeaasta bilansipäeva konsolideeritud näitajatest rohkem kui üks ei ületa väikeettevõtja mõistes märgitud tingimusi;
- 6) keskmise suurusega konsolideerimisgrupp – konsolideerimisgrupp, kes ei ole väike konsolideerimisgrupp ja kelle aruandeaasta bilansipäeva konsolideeritud näitajatest rohkem kui üks ei ületa keskmise suurusega ettevõtjale kehtivaid nõudeid;
- 7) suur konsolideerimisgrupp – konsolideerimisgrupp, kelle aruandeaasta bilansipäeva konsolideeritud näitajatest vähemalt kaks ületavad suurettevõtja mõistes nimetatud tingimusi.“

Varem kehtinud RPS-e järgi kehtisid majandusaasta aruande esitamisel kõikidele ettevõtetele ühesugused nõuded. Kohustuslik oli esitada majandusaasta aruanne, mis koosnes neljast põhiaruandest: bilanss, kasumiaruanne, omakapitali muutuste aruanne ning rahavoogude aruanne. Lisaks sellele olid ettevõtted kohustatud esitama tegevusaruande ning raamatupidamise aastaaruande lisad. 30.12.2015 vastu võetud redaktsiooni järgi hakkasid

kehtima uued nõuded aruande koostamisele. Tabelis 1 välja toodud nõuded jõustusid alates 2016. aasta 1. jaanuarist algavate aruandeperioodi kohta esitatud majandusaasta aruannetele (Raamatupidamise...2015).

Tabel 1. Majandusaasta aruande osad

Ettevõtte liik	Majandusaasta aruande osad
Mikroettevõtte	2 põhiaruannet (bilanss ja kasumiaruanne) + kuni 3 lisa
Väikeettevõtte ja väike konsolideerimisgrupp	2 põhiaruannet (bilanss ja kasumiaruanne) + kuni 9 lisa + tegevusaruanne
Keskmise suurusega ettevõtte ja keskmise suurusega konsolideerimisgrupp	4 põhiaruannet (bilanss, kasumiaruanne, omakapitali muutuse aruanne ja rahavoogude aruanne) + lisad + tegevusaruanne
Suurettevõtte ja suur konsolideerimisgrupp	4 põhiaruannet (bilanss, kasumiaruanne, omakapitali muutuse aruanne ja rahavoogude aruanne) + lisad + tegevusaruanne

Allikas: (Autori koostatud Raamatupidamise seaduse alusel)

Jõustunud muudatustega vähendati mikro- ja väikeettevõtete halduskoormust olulises osas. Varasema nelja põhiaruande asemel on võimalus esitada kaks põhiaruannet. Tabelis välja toodud nõuded on miinimum nõuded ning soovi korral võivad ettevõtted esitada ka täiendavat informatsiooni. Vastavalt direktiivi 34/2013/EL artikkel 3 lõige 10 kohaselt toimub ühest kategooriast teise liikumine juhul kui kaks järjestikkust aastat kategooria piirmäärasid ületatakse. Seega, esimesel ja teisel aastal, kui ettevõtte liigitub oma finantstulemuste poolest järgmisse kategooriasse, võib ta esitada veel väiksema kategooria aruandeid.

Bakalaureustöös keskendutakse majandusaasta aruande ühele osale – tegevusaruandele. Autor uurib, mis on majandusaasta aruande esimestel lehekülgedel paiknev tegevusaruanne ning millist informatsiooni peaks see aruanne lugejatele andma.

1.2 Tegevusaruande olemus

Tegevusaruanne on üks majandusaasta aruande osa, mille eesmärgiks on anda ülevaade ettevõtte tegevusest tervikuna. „Tegevusaruanne sisaldab õiglast ülevaadet ettevõtja majandustegevuse arengust, tulemustest ja tema seisundist ning ettevõtja peamiste riskide ja määramatuste kirjeldust. Ülevaade on ettevõtja majandustegevuse arengu ja tulemuste ning

seisundi tasakaalustatud ja põhjalik analüüs, mis vastab tema majandustegevuse suurusele ja keerukusele.“ (EL 2013/34, art 19 p1). Ghani ja Haverty on tegevusaruannet kirjeldanud järgmiselt. Tegevusaruandes avaldatavad informatsiooni eesmärk on anda raamatupidamislike tulemustele selgitav kontekst, et anda strateegiline ülevaade ettevõttest. (Ghani & Haverty, 1998)

Rahvusvaheliste Raamatupidamise Standardite Nõukogu (IASB – International Accounting Standards Board) poolt avaldatud artiklis on tegevusaruande olemust tõlgendatult aga nii. See on juhtkonna hinnanguline raport, mis sisaldab selgitusi ettevõtte finantsseisundi, majandustulemuste ning rahavoogude kohta. Samuti annab tegevusaruanne juhtkonnale võimaluse selgitada oma eesmärke ning strateegiaid püstitatud eesmärkide saavutamiseks. Kui raamatupidamise aastaaruanne annab ülevaate möödunud aasta kohta, siis tegevusaruandes on võimalik anda ülevaade ka tulevikus planeeritavatest tegevustest. Paljude ettevõtete jaoks on tegevusaruanne oluline osa kapitaliturgudega suhtlemisel. (IFRS Practice ... 2010)

Ülaltoodud tõlgendustest saab järeldada, et tegevusaruanne peaks andma õiglase ning tervikliku ülevaate ettevõtte seisundist, sisaldades informatsiooni nii positiivsete kui ka negatiivsete tegurite kohta, mis mõjutavad raamatupidamiskohustuslase tegevust.

Autori arvates on tegevusaruanne tähtis osa majandusaasta aruandest, sest tegevusaruanne annab ettevõtte juhtkonnale võimaluse selgitada raamatupidamise aastaaruandes avaldatud finantsseisundit ja -tulemusi ning nende tagamaid. Ettevõtte juhtkonnal on unikaalne ülevaade ettevõttest. Tavapäraselt, on selline informatsioon, mis on juhtkonna jaoks oluline ärijuhtimisel, oluline ka aruande lugejatele mõistmaks ettevõtte finantsseisundit ning väljavaateid. (Exposure... 2009)

Tegevusaruande tähtsust kiputakse aga tihti alahindama. Tegevusaruande koostamine on paljudes ettevõtetes raamatupidaja, mitte ettevõtte juhtkonna kohustus. Selline olukord ei ole aga aktsepteeritav, sest nõuetele vastav tegevusaruanne sisaldab ülevaatliku analüüsi ka sellistest valdkondadest, mida finantsarvestusega tegelev personal tavaliselt ei tea või millele on ainult juhtkonna tasandil võimalik anda adekvaatne hinnang. (Äripäeva käsiraamat, 2006) Paljudes ettevõtetes on levinud arusaam, et äriregistrile majandusaasta aruande esitamine on pigem ettevõtjale pandud lisakohustus kui võimalus oma tegevuste selgitamiseks (Siilak, 2002). Tihti ei mõelda sellele, milline roll on aruande kvaliteedil maine kujundamisel. Aruande lugejateks on kolmandad osapooled: konkurendid, koostööpartnerid, investorid ning riigiasutused, kes oma arvamust ning otsuseid aruande põhjal kujundavad. Tegevusaruande

lugejad kasutavad juhtkonna informatsiooni, et hinnata ettevõtte väljavaateid ning riske kui ka juhtkonna strateegia edukust eesmärkide saavutamisel (IFRS Practice... 2010). Tegevusaruande kohta avaldatud kriitikas on välja toodud, et ettevõtete poolt koostatud raportid ei vasta tihti kasutajate ootustele, seda eriti ettevõttega seotud riskide ning ebakindlustust puudutavate lisade osas (Kravet & Muslu, 2013).

„Vastavalt raamatupidamise seadusele on kõigil ettevõtetel võimalik valida, kas koostada oma aruandeid vastavuses Euroopa Komisjoni poolt vastu võetud rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega (IFRS) või Eesti Hea Raamatupidamistavaga“ (RTJ, 0). Viimane põhineb rahvusvahelistel standardidel ning sätestab reeglid raamatupidamise korraldamiseks. Seega annab raamatupidamise aastaaruande finantsiline pool lugejatele, kellel on aruandest arusaamiseks piisavad finantsalased teadmised, üheselt mõistetavat informatsiooni. Tegevusaruande sõnastuse valik on aga seda olulisem, sest tegevusaruande sõnastuse, tõese informatsiooni ja läbipaistvusega on ettevõtte juhatusel võimalik lugejate seas huvi oma ettevõtte vastu tekitada ning seeläbi ka mainet kujundada. Rahvusvahelises finantsaruandlus standardites puudub standard tegevusaruande kohta. Selle väljatöötamine ei ole IASB jaoks prioriteediks, sest tegevusaruande nõuded kaetakse kohalike õigusaktidega (Comptabilité, 2006). CFA Centre of Financial Marketing Integrity arvates peaks tegevusaruanne olema üheks IFRS-i osaks, sest seal avaldatav informatsioon on määrav mõistmaks ettevõtte finantstulemusi kui tervikut (McConnel, Palacky 2005). Järgnev alapeatükk annab ülevaate sellest, millised normdokumendid tegevusaruande sisu reguleerivad.

1.3 Nõuded tegevusaruandele

Majandusaasta aruanded on oluliseks vahendiks ettevõtete kohta informatsiooni kogumisel. Et garanteerida aastaaruannetes avaldatud informatsiooni kasulikkust on kohustusliku informatsiooni maht aastate jooksul suurenenud. (Alcaniz et al. 2011) Tegevusaruannet puudutavad regulatsioonid on olnud arutelu teemaks juba aastaid. Uuringud, milles on käsitletud juhtkonna hinnanguliste lisade regulatsioone, on väljendanud muret hetkel kehtiva süsteemi efektiivsuses üle. Nõrkusena on välja toodud, et tegevusaruannet puudutavad nõuded on mitmeti tõlgendatavad/ebatäpselt määratletud. (Beattie, McInnes 2006)

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2013/34/EL järgi tuleks ettevõtte arengust ja selle seisundist esitada ettevõtte suuruse ja keerukusega kooskõlas oleval viisil õiglane

ülevaade. Mida peetakse aga silmas õiglase ülevaate all? Eesti keele seletav sõnaraamat annab sõna õiglane kohta järgmised selgitused: erapooletu, ideaalis kõiki võrdselt kohtlev, kõiki asjaolusid arvestav, arenenud õiglustundega, üldisele õiglustundele vastav (EKSS). Seega saab direktiivi tõlgendades järeldada, et ettevõtte juhtkonnalt oodatakse kõiki asjaolusid arvestavat ning erapooletut informatsiooni ettevõtte tegevuse kohta. Mis on aga ühe jaoks kõike hõlmav ja erapooletu, ei pruugi seda olla teise jaoks. Samuti võib ettevõtte juhtkond anda enda seisuskohast vaadates kõike hõlmavat ülevaadet, mis ei ole aga sama üheselt mõistetav aruande lugeja jaoks, kellel puudub ettevõtte tegevusvaldkonnast selline ülevaade nagu seda on ettevõtte juhtkonnal. Samas aga ütleb IASB väljaanne, et *management commentary* peab andma juhtkonna seisukohast hinnangu ettevõtte positsioonile, suutlikkusele ja arengule. Aruanne peaks sisaldama informatsiooni, mis on oluline ettevõtte juhtkonnale äri juhtimisel. (IFRS Practice ... 2010)

Seega jõutakse arutelu käigus tagasi selleni, milline peaks olema seadus, et kogu oluline informatsioon saaks tegevusaruandes avaldatud. Üks suurimaid väljakutseid seadustiku juures on sobiva ja toimiva õigusakti loomise keerukus (Admati, Pfleiderer 2000). Ehk teisisõnu, kuidas defineerida piisava informatsiooni hulk kohustuslikele nõuetele (Baldwin et al. 2011).

Tegevusaruande kehtivad omadused/nõuded muudavad seaduse loojatele keeruliseks tasakaalu leidmise lugejate ja juhtkonna vahel (Bini et al. 2015). Piisav informatsioon maht peaks seaduses olema defineeritud nii, et tagada lugejate jaoks soovitud informatsiooni ja ettevõtete poolt soovitud diskreetsuse vaheline tasakaal. Liiga üldiselt reguleeritud nõuded võivad viia madala läbipaistvuseni, võimaldades juhtkonnal jätta välja olulist informatsiooni. Teisest küljest võib üle reguleeritud süsteem viia selleni, et ettevõtte juhtkonnal pole võimalik väljendada oma nägemust või kaotab selle aruandes sootuks. (Baldwin et al. 2011)

Euroopa Liidus reguleerib tegevusaruandes avaldatavat informatsiooni EL Direktiiv 2013/34 ning liikmesriikides kehtestatud seadused. Direktiivis kehtestatud reeglid tegevusaruande sisule on määratletud väga üldiselt. Regulatsioon koosneb isoleeritud ning üldistest reeglitest, mis jätab ulatusliku õiguse soovitud informatsiooni avalikustamiseks juhtidele. Kehtivates nõuetes puudub detailne kirjeldus selle kohta, millist informatsiooni tuleb edasi anda, et see oleks piisav ja samuti pole täpsustatud, millisel kujul peab vajalik informatsioon aruandes avalikustatud olema. (Bini et al. 2015) KPMG poolt läbiviidud uuringus on välja toodud, et Euroopa Liidu liikmesriigid, kes võtsid direktiivi üle, ei ole üldiselt lisanud ühtegi detailsemat selgitust kohalikul tasemel, mis täpsustaks tegevusaruandes

avaldatavat informatsiooni (Carrots ... 2013). Teatud riikide puhul on sekkunud piiratud mahu, lisades ainult mõningaid soovitusi või selgitusi seadusandja poolt kasutatud terminoloogiale (Bini et al. 2015). Näiteks Eestis on raamatupidamiskohustuslane kohustatud avaldama informatsiooni oluliste tegevustega kaasnevate keskkonna ning sotsiaalsete mõjude kohta (RPS, § 24 lg 3 p 3). Sarnane nõue kehtib ka Prantsusmaal – börsil tegutsevad ettevõtted peavad avaldama informatsiooni sotsiaalsete ja keskkonnaga seotud mõjude kohta (Bini et al. 2015). Saksamaa Raamatupidamise Standardite Nõukogu (German Accounting Standards Boards) avaldas 2005. aastal kohaliku standardi number 15, mis sätestab nõuded tegevusaruandele. Standardi järgi tuleks avaldada kõige sagedamini kasutatavad finantsnäitajad, (*performance indicators*) näiteks finantsvõimendus, kasumlikkus, võlakordaja ning likviidsusnäitajad (GAS 15). Poola õigusaktides reguleerib nõudeid tegevusaruandele kohalik raamatupidamise seadus (*Accounting act*), mille järgi tuleks tegevusaruandes avaldada informatsiooni varade struktuuri ning ettevõtte finantsseisundi kohta, sisaldades tulemuslikkuse hindamist ning tuvastatud riskide ja ohtude kirjeldusi. (Nowak, 2015) Ülaltoodud näidetest on näha, et erinevad liikmesriigid pole suutnud tegevusaruandele kehtivaid nõudeid väga detailselt esitada ning pigem on tegevusaruandes avaldatava informatsiooni maht ja sisu jäetud ettevõtte juhtkonna defineerida.

Rahvusvaheliste Raamatupidamise Standardite Nõukogu poolt avaldatud väljaandes on tegevusaruande koostamiseks antud tunduvalt rohkem juhtnõore kui Euroopa Liidu direktiivis. Näiteks tegevuskeskkonda puudutavas peatükis on välja toodud nõuandeid, millist informatsiooni tuleks esitada ning on selgitatud, miks see oluline on. Väljaande järgi peaks ettevõtte juhtkond avaldama äri kirjelduse selleks, et aruande lugejad saaksid ülevaate ettevõtte tegevusest ning keskkonnast, kus ettevõtte tegutseb. See informatsioon annab aruande lugejatele aluse mõistmaks ettevõtte tulemusi, strateegiat ning väljavaateid. IASB soovib tegevuskeskkonda puudutavas lõigus avaldada lisaks tegevusvaldkonnale ja pakutavatele toodetele/teenustele informatsiooni ka ettevõtte tegevust mõjutavate õigusaktide kohta. Samuti võiks kirjeldada ettevõtte struktuuri ning kuidas see ettevõtte jaoks väärtust loob. (IFRS Practice ... 2010)

Tegevuse eesmärgid ja strateegiat puudutava informatsiooni kohta on märgitud, et juhtkond peaks kirjeldama oma eesmärgid ja strateegiaid sellisel viisil, mis võimaldab aru saada juhtkonna prioriteetidest ning tegevusplaanidest ning sellest, milliseid ressursse eesmärkide täitmiseks plaanitakse kasutada. Juhtkond peaks lisaks kirjeldama seda, kuidas ettevõtte edukust hinnatakse ning kui pika perioodi jooksul juhtkond uute strateegiate elluviimist ja

tulemusi hindab. Riske puudutavas lõigus peaks juhtkond välja tooma peamised riskid ning nende riskide muutused aasta jooksul. Lisaks peaks avaldama informatsiooni riskide juhtimise ja maandamise kohta ning strateegia tulemuslikkuse kohta. (IFRS Practice ... 2010)

Lisaks eeltoodule annab IASB *conceptual framework* nõuandeid selle kohta, kuidas informatsiooni esitada. Aruandes avaldatav informatsioon peaks vastama järgnevatele kvalitatiivsetele tunnustele (Nowak, 2015):

- võrreldavus – võimaldab kasutajatel tuvastada ja mõista sarnasusi ja erinevusi aruandes avaldatud informatsiooni hulgast;
- kontrollitavus – tagab kasutajatele kindluse, et informatsioon on esitatud tõetruult;
- õigeaegsus – teave on õigeaegselt infotarbijatele kättesaadav, mis võimaldab informatsiooni otsuste langetamisel kasutada;
- arusaadavus – teave on esitatud selgelt ja arusaadavalt.

Tegevusaruandes tuleks sarnaselt raamatupidamise aastaruandega tuua välja võrdlusperioodi informatsioon. Avaldatav informatsioon peaks olema vastavuses raamatupidamise aastaruandes esitatud informatsiooniga, et tagada selle kontrollitavust. IASB rõhutab informatsiooni arusaadavust. Tegevusaruande puhul mängib tekstisõnastus väga olulist rolli. Kvaliteetse aruande üheks tunnuseks on esitatud informatsiooni järjepidevus, mis tuleks tagada järgnevate alajaotuste lõikes (Nowak, 2015):

- majanduslik informatsioon vs. mitte majanduslik informatsioon;
- ajalooline vs. tulevikule suunatud informatsioon;
- ettevõtte sisene vs. väline informatsioon;
- perioodide lõikes avaldatud informatsioon.

Tegevusaruandes avaldatud informatsioon peab olema vastavuses aruande teistes osades avaldatud informatsiooniga, et tagada aruande ühtsus.

1.4 Tegevusaruandele kehtivad nõuded Eestis

Tegevusaruandes avaldatavat informatsiooni reguleerib Eestis raamatupidamise seadus. 2016. aastal jõustunud muudatuse kohaselt ei pea tegevusaruannet enam esitama mikroettevõtjad. Kõikidele teistele raamatupidamiskohustuslastele on tegevusaruande esitamine kohustuslik. Raamatupidamise seaduse § 24 lõike 1 kohaselt „antakse tegevusaruandes ülevaade raamatupidamiskohustulase tegevusest ja asjaoludest, millel on

määrav tähtsus raamatupidamiskohustuslase finantsseisundi ja majandustegevuse hindamisel, olulistest sündmustest majandusaastal ning eeldatavatest arengusuundadest“ (RPS, § 24 lg 1).

Lisaks eelmainitule peab tegevusaruandes avaldama informatsiooni (RPS, § 24 lg 2):

- 1) „peamiste tegevusvaldkondade, toote- ja teenusegruppide kohta;
- 2) olulisemate aruandeaasta jooksul toimunud ning lähitulevikus planeeritavate investeeringute kohta;
- 3) oluliste uurimis- ja arendustegevuse projektide ning nendega seotud väljaminekute kohta aruandeaastal ja järgmistel aastatel;
- 4) raamatupidamise aastaaruande koostamise perioodil toimunud oluliste sündmuste, mis ei kajastu raamatupidamise aastaaruandes, kuid mis oluliselt mõjutavad või võivad mõjutada järgmiste majandusaastate tulemusi.“

RPS § 24 lõikes 2 toodud nõuded tegevusaruandele on autori arvates selgesti sõnastatud. On arusaadav, et tegevusaruandes peavad ettevõtjad avaldama informatsiooni ettevõtte tegevusvaldkonna ning toodete ja teenuste kohta. Töö eelmises alapeatükis sai väljatoodud, et selline informatsioon annab aluse raamatupidamise aastaaruande mõistmiseks. Tavaliselt raamatupidamise aastaaruannetest ei selgu, millega ettevõtte tegeleb ning seega on oluline, et aruande lugeja saaks tegevusaruandest vajaliku ülevaate, et mõista majandusaasta aruannet kui tervikut. Samuti on autori arvates arusaadavalt sõnastatud ka investeerimistegevuste kohta avaldatava informatsiooni nõue. Autor leiab, et lisaks selle, kuhu investeeriti/investeeritakse tuleks avalda informatsiooni ka selle kohta, miks seda tehakse ning millist majandusliku kasu loodetakse sellest tulevikus saada. Neljanda nõude sisu pole aga enam nii üheselt mõistetav. Kas olulised sündmused on makromajanduslikud sündmused, mis mõjutavad ettevõtte tegevust või hoopis ettevõttesisesed sündmused, näiteks mõne olulise töötaja vahetus. Samuti leiab autor, et oluliste sündmuse alla võiks avaldada informatsiooni pooleli olevate kohtuvaidluste kohta. Autori arvates on oluliste sündmuste all avaldatava informatsiooni maht ja sisu arusaamatu ning jäetud pigem ettevõtte juhtkonna defineerida.

Kui raamatupidamiskohustuslasel on audiitortegevuse seaduse järgi kas auditi või ülevaatus kohustus tuleb tegevusaruandes esitada lisaks täiendavat informatsiooni. Nõuded, mille korral on majandusaasta aruande audit või ülevaatus kohustuslik, on esitatud lisa 1. Kui ettevõttel on audiitortegevuse seaduse järgi auditi või ülevaatus kohustus tuleb tegevusaruandes esitamisel lähtuda ka RPS § 24 lõikest 3 ning kirjeldada lisaks (RPS, § 24 lg 3):

- 1) „raamatupidamiskohustuslase tegevuskeskkonna üldist (makromajanduslikku) arengut ja selle mõju tema finantstulemusele;
- 2) raamatupidamiskohustuslase äritegevuse hooajalisust või majandustegevuse tsüklilisust;
- 3) raamatupidamiskohustuslase tegevusega kaasnevaid olulisi keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid;
- 4) finantsinstrumentide finantsriskide maandamise eesmärgi ja põhimõtteid ning majandusaastal ja aruande koostamise perioodil ilmnunud valuutakursside, intressimäärade ja börsikursside muutumisega seonduvaid riske;
- 5) peamisi finantssuhtarve majandusaasta ning sellele eelnenud majandusaasta kohta ning nende arvutamise meetodikat.“

Lisaks eelmainitule tuleb tegevusaruandest avaldada täiendavat informatsiooni kui äriühingust raamatupidamiskohustuslase omakapital bilansipäeva seisuga ei vasta äriseadustikus kehtestatud nõuetele. Sellisel juhul tuleb tegevusaruandes kirjeldada kavandatavaid tegevusi omakapitali vastavusse viimiseks äriseadustikuga. (RPS, § 24 lg 4).

Eelpool toodud nõuete analüüsist selgub, et kõikidele ettevõtetele kehtivad nõuded (RPS § 24 lõikes 2 toodud nõuded) olid autori arvates pigem arusaadavalt sõnastatud. Auditeeritavatele aruannetele kehtivad nõuded pole aga nii üheselt mõistetavad. Kui eelnevalt sai arutletud selle üle, kas oluliste sündmuste puhul peaks avaldama informatsiooni makromajanduslike sündmuste või ettevõtte siseste oluliste sündmuste kohta, siis RPS § 24 lõikest 3 selgub, et auditeeritavatel ettevõtetele on kohustus avaldada informatsiooni makromajanduslike arengute ning nende mõjude kohta. Seega saab oletada, et oluliste sündmuste lõigus tuleks kirjeldada pigem ettevõtte siseseid sündmusi.

Auditeeritavad ettevõtted peavad tegevusaruandes avaldama informatsiooni tegevusega kaasnevate oluliste keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude kohta. Raamatupidamise seadus ei täpsusta, mida mõeldakse oluliste keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude all. Kas sotsiaalse mõju lõigus peaks kirjeldama ettevõtte tegevuse mõju tema töötajatele või ühiskonnale? Sama küsimus tekib ka keskkonna mõju kohta. Kui me mõtleme näiteks ehitusettevõtte peale. On kindel, et ettevõtte tegevusega kaasneb mõju keskkonnale. Kas ettevõtte peaks analüüsima seda, kas konkreetsel aruande perioodil toimus sündmusi, mis avaldasid mõju keskkonnale või peaks aruande koostaja tooma välja, millised tagajärjed võivad kaasneda ettevõtte tegevusega tulevikus ning milline on ettevõtte strateegia keskkonna mõjude hindamisel. Autor leiab, et

antud punktis avaldatav informatsioon on jälle suuresti aruande koostaja defineerida ning nõue on väga üldiselt sõnastatud.

Kui IASB väljaanne andis täiendavaid nõuandeid tegevusaruandes avaldatava informatsiooni kohta, siis Eestis ei ole õigusakti/normdokumenti, mis annaks täiendavaid nõuandeid tegevusaruande koostamisel. Seaduses pole otseselt välja toodud, kas aruandes tuleks avaldada informatsiooni nii toimunud kui ka tulevikus planeeritavate sündmuste kohta. Kas avalda tuleks võrreldavate perioodide informatsiooni ning mida teha siis, kui nõude kohta pole ettevõttel informatsiooni avaldada.

Eestis tegutsevatest ettevõtetest paljud ettevõtted kuuluvad mikro- ja väikeettevõtja kategooriasse. Statistikaameti avaldatud andmetel oli 2015. aastal Eestis 117 398 majanduslikult aktiivset ettevõtet, millest 109 722-s ettevõttes töötas vähem kui 10 inimest. Vähemalt 250 töötajaga suurettevõtteid oli 191, neist ligi 70% tegutseb Harjumaal. (Statistikaamet, 2015) Kui mikroettevõtja on kehtiva seaduse järgi tegevusaruande esitamise kohustusest vabastatud, siis väikeettevõtjad peavad endiselt tegevusaruande esitama. Paljudel väikeettevõtjatele on raamatupidamise aastaruande ülevaatus või auditeerimise kohustus ning seega rakenduvad ka neile RPS § 24 lõikes 3 kehtestatud nõuded. Väikeettevõtja kategooriasse kuuluvad enamasti mingit teenust osutavad ettevõtted: raamatupidamisteenus, õigusabi, e-kaubandusega tegelevad ettevõtjad jne. Väikestes ettevõtetes ei toimu aruandeaastal tavaliselt olulisi investeeringuid ega olulisi sündmusi. Enamasti ei puuduta kirjeldatud ettevõtte tegevust ka makromajanduslikud sündmused ning ilmselt ei kaasne ettevõtte tegevusega ka olulisi keskkonnamõjusid. Sel juhul tekib küsimus, millist informatsiooni peaks ettevõtte juhatuse liige tegevusaruandes avaldama? Raamatupidamise seaduse § 24 ei ole täpsustatud, mida teha siis, kui eelnimetatud asjaolusid aruande aasta jooksul ei ilmnenud: kas tuleb jätta informatsiooni esitamata või tuleks tegevusaruandes avaldada, et olulisi sündmusi/keskkonna mõjusid majandusaasta jooksul ei esinenud.

Sarnaselt teistele Euroopa Liidu riikidele on ka Eestis tegevusaruandes avaldatav informatsiooni maht suuresti aruande koostaja otsustada. Raamatupidamise seaduses sätestatud nõuded on võrreldes Euroopa Liidu direktiiviga täpsemad, kuid nõuete sisu on kohati liiga üldine. Autori arvates on tegevusaruande sisu pigem ettevõtte juhtkonna defineerida ning seaduses sõnastatud nõuded kohati ebatäpselt määratletud.

Bakalaureusetöö käigus viis autor läbi küsitluse, et hinnata tegevusaruandele kehtivate nõuete arusaadavust raamatupidajate, finantsjuhtide ning juhatuse liikmete seas. Täiendavalt

uuris autor tegevusaruandeid, analüüsimaiks kuidas on tegevusaruande kehtivaid nõudeid tõlgendatud. Töö järgmises osas antakse ülevaade uuringu metoodikast ning tulemustest.

2. TEGEVUSARUANDE NÕUETELE VASTAVUSE UURINGU METHOODIKA, TULEMUSED JA TULEMUSTE ANALÜÜS

2.1 Uuringu metoodika

Bakalaureusetöö eesmärk on välja selgitada, kui arusaadavad on tegevusaruandele kehtivad nõuded raamatupidajate, pearaamatupidajate, finantsjuhtide ning juhatuse liikmete arvates. Lisaks uuriti, millist informatsiooni ettevõtete tegevusaruannetes avaldatakse ning võrreldi, kas tegevusaruannetes avaldatava informatsiooni ning vastajate hinnangute vahel on seoseid. Uuring viidi läbi raamatupidajate, pearaamatupidajate, finantsjuhtide ning juhatuse liikmete seas kvantitatiivsel meetodil. Uuringu läbiviimine ning vastuste kogumine toimus 8. veebruarist kuni 20. märtsini 2017. aastal.

Uuring läbiviimiseks koostas autor küsimustiku, milles esitatud väited kuuluvad järgnevasse teemavaldkondadesse: tegevusaruande tähtsus, nõuete arusaadavus ja tegevusaruandes avaldatav informatsioon.

Andmete kogumiseks kasutati *Google Forms* keskkonnas koostatud internetiküsimustikku, mille *link* saadeti välja 80-le potentsiaalsele vastajale. E-kirjade adressaadid valiti ettevõtete kodulehekülgedelt, kus oli vastav informatsioon avaldatud. Lisaks jagas töö autor küsimustiku *linki* enda tuttavate seas. Vastuste kogumiseks postitati küsimustik ka Raamatupidamis- ja maksuinfoportaali www.rmp.ee. Küsitlusele vastas kokku 44 inimest.

Küsimustik koosnes 14-st küsimusest (vaata Lisa 2). Esmalt märkisid vastajad oma ametikoha, ettevõtte juriidilise vormi ning eelmise majandusaasta müügitulu, varade mahu ja töötajate arvu. See oli oluline selleks, et tulemuste analüüsi käigus oleks võimalik võrrelda tulemusi ettevõtete suuruse lõikes. Teises osas uuriti, kes koostab ettevõttes tegevusaruande, kas aruannet auditeeritakse ja kui oluliseks peetakse tegevusaruannet. Küsitluse järgmises osas uuriti, kuidas hinnatakse tegevusaruandele kehtivate nõuete arusaadavust ning paluti hinnata tegevusaruande kohta esitatuid väiteid. Nendele küsimustele oli võimalik vastata Likerti skaalal, kus kõrgeim võimalik hinnang oli „5-nõustun täielikult“, sellele järgnesid „4-pigem nõustun“, „3-ei oska öelda“, „2-pigem ei nõustu“ ning „1-ei nõustu“.

Andmete töötlemiseks kasutati programmi *MS Excel*. *Google Forms* keskkond võimaldas vastuste eksportimist *MS Excel*isse. *MS Excel*is koostati vastuste analüüsimiseks täiendavad tabelid ning sorteeriti vastuseid erinevate näitajate lõikes.

Lisaks valis autor välja üheksa majandusaasta aruannet ning uuris nende tegevusaruandeid. Ettevõtted valiti välja Eesti Konkurentsivõime 2016. aasta edetabelisse kuulunud ettevõtete hulgast. Kokku valiti välja kolm ettevõtet igast kategoorast: suurettevõtte, keskmise suurusega ettevõtte ja väike ettevõtte grupist. Mikroettevõtete tegevusaruandeid ei uuritud, sest alates 2017. aastast esitatud majandusaasta aruannetes ei pea mikroettevõtted tegevusaruannet koostama. Konkurentsivõime edetabelis olid suurettevõtetena liigitatud ettevõtted, kelle müügitulu (käive) oli viimasel majandusaastal - üle 50 miljoni euro või töötajate arv oli üle 250 või omakapital oli üle 20 miljoni euro. Väike- ja keskmiste ettevõtete edetabelisse kuulusid ettevõtted, mis ei kvalifitseeru suurettevõtete gruppi. (Eesti Konjunkturiinstituut) Autor valis edetabelitest välja üheksa ettevõtet, mis vastavalt raamatupidamise seaduses toodud mõistele vastavad suurettevõtte, keskmise suurusega ettevõtte ning väikeettevõtte kriteeriumitele. Valituks osutusid järgnevate ettevõtete majandusaasta aruanded: Knoobus OÜ, Pindi Kinnisvara AS, Microsoft Estonia OÜ, Kulinaaria OÜ, AS Mivar, Paekivitoodete Tehase OÜ, AS Silberauto, Enics Eesti AS ja Telia Eesti AS. Töö analüüsimiseks valiti ettevõtete 2015. aasta majandusaasta aruanded, sest kõikidel ettevõtetel ei olnud veel esitatud 2016. aasta majandusaasta aruannet. Valitud ettevõtete 2015. aasta majandusaasta aruanded olid auditeeritud.

Tegevusaruannete analüüsi käigus uuriti, milliste nõuete kohta informatsiooni avaldati ning kuidas ettevõtted tõlgendasid tegevusaruandele esitatud nõudeid.

2.2 Tegevusaruande nõuetele vastavuse analüüs

Tegevusaruande nõuetele vastavuse analüüsi osas antakse ülevaade läbiviidud uuringu tulemustest ja analüüsi käigus leitud olulistemast seosest tegurite vahel. Lisaks antakse ülevaade ka uuringu tulemuste põhjal tehtud autoripoolsetest järeldustest. Esmalt analüüsitakse vastajate profiili ja siis tegevusaruandele kehtivate nõuetega seotud küsimusi ning aruannetes avaldatud informatsiooni.

Küsitlusele vastas kokku 44 inimest, kellest 36% olid juhatuse liikmed, 14% finantsjuhid, 32% pearaamatupidajad ja 18% raamatupidajad. 14 vastaja ettevõtte juriidiline

vorm oli aktsiaselts ja 30 vastaja puhul osäühing. Ükski vastaja ei olnud seotud täisühingu, usaldusühingu, mittetulundusühingu ega sihtasutusega. (Lisa 3)

Küsimustiku esimeses osas tuli vastajatele määrata ettevõtte eelmise aasta müügitulu, varade maht ja töötajate arv. Vastuste põhjal oli autoril võimalik liigitada vastajad ettevõtte suuruse järgi gruppidesse. Küsitlusele vastajad jagunesid järgnevalt: 6 vastajat oli seotud mikroettevõttega, 28 vastajat väikeettevõttega, 7 vastajate keskmise suurusega ettevõttega ning 3 vastajat oli seotud suurettevõttega (Tabel 2). Mikroettevõttena on töö analüüsis käsitletud ettevõtet, mille müügitulu aruandeperioodil oli alla 50 000 euro, varade maht alla 175 000 euro ja töötajate arv vahemikus 1-10. Väike-, keskmise suurusega ning suurettevõtte liigitus vastab raamatupidamise seaduses toodud mõistetele.

Tabel 2. Vastajate liigitus ettevõtte suuruse järgi

Ettevõtte liik	Vastajate arv	Osakaal
Mikroettevõtte	6	14%
Väikeettevõtte	28	64%
Keskmise suurusega ettevõtte	7	16%
Suurettevõtte	3	7%

Allikas: (Autori koostatud lisa 3 alusel)

Küsimustiku abil uuriti vastajatelt, kas nende ettevõtte eelmise aasta majandusaasta aruannet auditeeriti. Mikroettevõtetel puudub auditeerimiskohustus, kuna nad ei ületa seadusest kehtestatud piirmäärasid. Keskmise suurusega ettevõtetel ja suurettevõtetel seevastu on kindlasti auditeerimise kohustus. Küsitlusele vastas kokku 28 väikeettevõtet, kellest 11 aruannet auditeeriti. 52% vastaja majandusaasta aruannet ei auditeeritud ning 48% vastaja majandusaasta aruannet auditeeriti (Tabel 3). Seega on vastajate seas peaaegu võrdselt auditeeritavate ja mitte auditeeritavate ettevõtete esindajaid.

Tabel 3. Vastajate liigitus auditeerimiskohustuse järgi

Ettevõtte liik	Auditeeritakse (vastajate arv)	Ei auditeerita (vastajate arv)
Mikroettevõtte	0	6
Väikeettevõtte	11	17
Keskmise suurusega ettevõtte	7	0
Suurettevõtte	3	0
Kokku	21	23

Allikas: (Autori koostatud lisa 3 alusel)

Vastajatelt uuriti, kes koostab nende ettevõttes tegevusaruande. 46% (20) vastanutes vastas, et tegevusaruande koostab raamatupidaja/pearaamatupidaja. 34% (15) vastanutest märkis, et tegevusaruande koostajaks on juhatuse liige ning 20% (9) finantsjuht. (Lisa 3) Töö esimeses peatükis tõi autor välja, et paljudes ettevõtetes koostab tegevusaruande ettevõtte raamatupidaja mitte juhtkond. Uuringu tulemuste analüüsist on näha, et paljudes ettevõtetes see ka nii on.

Lisaks uuriti küsimustiku abil, kui oluliseks pidasid vastajad tegevusaruannet majandusaasta aruande osana. Selleks paluti vastajatel valida üks alljärgnevatest väidetest:

- 1) On oluline, sest aitab aruande lugejal paremini mõista raamatupidamisaasta aruandes olevat informatsiooni.
- 2) Pigem ei ole oluline, sest vajalik informatsioon on raamatupidamisaasta aruandes avaldatud.
- 3) Ei anna üldse lisandväärtust raamatupidamise aastaaruandele.

43% (19) vastanutes pidas tegevusaruannet majandusaasta aruande oluliseks osaks. 46% (20) arvates tegevusaruanne pigem ei ole oluline, sest piisav informatsioon majandusaasta aruande mõistmiseks on toodud välja raamatupidamise aastaaruandes. 11% (5) vastajate arvates ei anna tegevusaruanne lisandväärtust raamatupidamise aastaaruandele. Kõige kõrgemalt hindasid tegevusaruande olulisust raamatupidajad ja juhatuse liikmed. (Lisa 4)

Vastajatelt uuriti, kas nende arvates on tegevusaruande kaudu võimalik ettevõtte mainet kujundada. 73% (32) vastanutest leidis, et tegevusaruande kaudu on võimalik mainet kujundada. 27% (12) vastanutest arvas aga vastupidi. (Lisa 5) Küsitluse abil paluti vastajate hinnata ka järgnevaid väiteid:

- 1) Hästi koostatud tegevusaruanne annab ettevõttele võimaluse positiivse maine kujundamiseks
- 2) Sisuliselt ja kaalutletult koostatud tegevusaruandega on võimalik infotarbijas usaldust tekitada

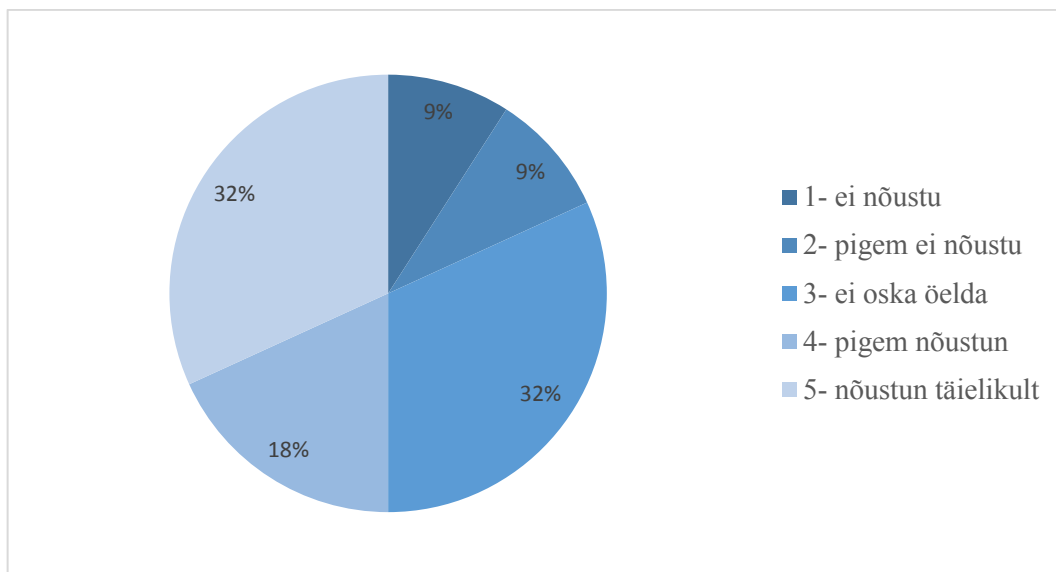
Keskmine hinnang esimesele väitele oli 3,95 ning teisele väitele 4,0 (Lisa 6). Tulemustest saab järeldada, et hästi koostatud tegevusaruanne annab raamatupidajate, finantsjuhtide ning juhatuse liikmete arvates võimaluse maine kujundamiseks ja kvaliteetse tegevusaruandega on võimalus aruande lugejate seas usaldusväarsust tekitada. Autori arvates ei teadvusta aruande koostajad tihti tegevusaruande tähtsust, seda on näha ka ülalpool toodud

vastuste analüüsist. Samas nähakse tegevusaruannet, kui maine kujundamise vahendit. Aruande koostajad peaksid endale rohkem teadvustama, et majandusaasta aruande lugejad kujundavad oma arvamust ka tegevusaruande põhjal.

Järgnevalt keskendutakse töö analüüsis raamatupidamise seaduses § 24 lõige 3 toodud nõuetele. Bakalaureusetöö küsimustikus ühes osas uuriti vastajatelt kui arusaadavalt on tegevusaruandes avaldatava informatsiooni nõuded seaduses sõnastatud. Nõuete arusaadavust oli võimalik hinnata eelnevalt kirjeldatud Likerti 5-palli skaalal. Vastata tuli järgnevale küsimusele: „Kas tegevusaruandes avalikustatava informatsiooni nõuded on Teie arvates seaduses arusaadavalt välja toodud. Palun hinnake tegevusaruandes nõutava informatsiooni arusaadavust 5 palli skaalal.

- 1) raamatupidamiskohustuslase tegevuskeskkonna üldist (makromajanduslikku) arengut ja selle mõju tema finantstulemusele;
- 2) raamatupidamiskohustuslase äritegevuse hooajalisust või majandustegevuse tsüklilisust;
- 3) raamatupidamiskohustuslase tegevusega kaasnevaid olulisi keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid;
- 4) finantsinstrumentide finantsriskide maandamise eesmärgi ja põhimõtteid ning majandusaastal ja aruande koostamise perioodil ilmnenud valuutakursside, intressimäärade ja börsikursside muutumisega seonduvaid riske;
- 5) peamisi finantssuhtarve majandusaasta ning sellele eelnenud majandusaasta kohta ning nende arvutamise meetodikat.“

Nõude „raamatupidamiskohustuslase tegevuskeskkonna üldist (makromajanduslikku) arengut ja selle mõju tema finantstulemusele“ arusaadavust hinnati järgnevalt. 32% vastajatest vastas hindegaga „5-nõustun täielikult“, 18% vastajatest vastas hindegaga „4-pigem nõustun“. Vastusevarianti „3-ei oska öelda“ valiti 14 korral, mis on 32% kogu vastajatest. Kokku 18% vastajatest vastas hindegaga kas „2-pigem ei nõustu“ või „1-ei nõustu“. (Joonis 1) Hinde „3“ osakaal oli vastajate seas suur. Hinde 3 valinute seas oli kaks mikroettevõtet ning 11 väikeettevõtet (Lisa 7). Paljudel neist puudub majandusaasta aruande auditi kohustus ning ülaltoodud nõue seetõttu ka nende poolt koostatud tegevusaruandele ei rakendu. Autori arvates võivad hindegaga „3“ vastajate hulka kuuluda ka need, kes küsimusesse täielikult ei süvenenud ning seetõttu ei osanud ka oma arvamust avaldada.

Joonis 1. Vastajate hinnang nõudele „Tegevuskeskkonna üldine areng“

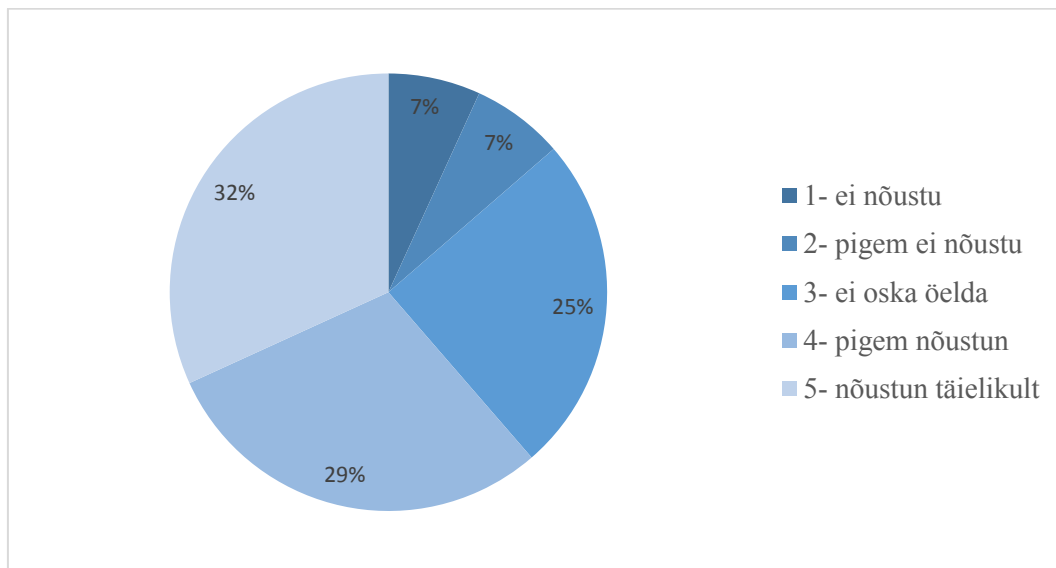
Allikas: (Autori koostatud lisa 7 alusel)

Autor analüüsis välja valitud tegevusaruannetes RPS § 24 lõige 3 p 1 nõude kohta avaldatud informatsiooni. Viies aruandes ei avaldatud informatsiooni tegevuskeskkonna üldise arengu kohta. Neljas aruandes oli informatsioon avaldatud, neist kahes väga detailselt. Näiteks avaldas Kulinaaria OÜ oma tegevusaruandes järgmise informatsiooni: „Statistikaameti andmetel langes tarbijahinnaindeks 2015. aastal 2014. aasta keskmisega võrreldes 0,5%, sh odavnesid 2015. aastal sama palju toit ja mittealkohoolsed joogid. Toidukaupade kaupluste jaemüük oli kogu aruandeaasta mõningases kasvus, ehkki kogu jaekaubandus kasvas jõudsamalt. 2016. aastal jääb majanduskasv majandusanalüütikute hinnangul tagasihoidlikuks. Majanduse peamiseks kasvumootoriks prognoositakse välisnõudluse kasvu, kuid suurimaks riskiks tööturгу ja Venemaaga seotud ebakindlust. Statistikaameti teatel kasvasid 2015. aastal Eestis tervikuna töajõukulud kiiremas tempos, kui puhaskasum. Tööpuudus on endiselt väga madal ning palgasurve ei kao ka 2016. aastal. Kulinaaria OÜ töötas 2013. aastal välja palga- ja personalipoliitika, mis on ka 2015. aastal taganud personali voovaluse vähenemise mõõduka palgakulu kasvu juures. ...“ (Kulinaaria OÜ, 2015).

Telia Eesti AS tegevusaruandes toodi samuti välja palgasurve ning majanduspoliitiline olukord Venemaal ning selle mõju ettevõtte tulemustele. Väikeettevõtte kategooriasse kuuluv Microsoft Estonia OÜ avaldas oma tegevusaruandes järgmise lõigu: „Microsoft Estonia OÜ 2015/2016. aasta müügitulemit hindame heaks, arvestades üldist majandusolukorda, kus uute

personaalarvutite soetamine kahaneb, samas uueneb nutiseadmete valik pidevalt ning pilveteenuste kasutamine aina kasvab.“ (Microsoft Estonia OÜ, 2015) Aruannete analüüsisist on näha, et sarnaselt hinnangutele jaguneb ka aruandes informatsiooni avaldamine enam vähem kaheks: viis ettevõtet ei avaldanud ja neli avaldas informatsiooni tegevuskeskkonna üldise arengu kohta. Aruannete valimi põhjal ei saa välja tuua, et üks ettevõtete grupp oleks teistest paremini tegevuskeskkonda puudutavat informatsiooni avalikustanud. Igas suurusgrupis oli ettevõtte, kes tegevuskeskkonna üldise arengu kohta informatsiooni avaldas. Samas olid detailsemad seletused esitatud keskmise suurusega ettevõtte ning suurettevõtte aruandes.

Järgnevalt analüüsitakse, kuidas hindasid raamatupidajad, finantsjuhid ning juhatuse liikmed nõuet, mille järgi peavad raamatupidamiskohustuslased avaldama informatsiooni äritegevuse hooajalisuse või majandustegevuse tsüklilisuse kohta. Kokku 61% vastajates leidis, et tegevusaruandele kehtiv nõue on arusaadavalt sõnastatud (vastas hindegaga „4“ või „5“). 25% vastajatest ei osanud nõude selgesõnalisust hinnata (vastas hindegaga „3“). Kokku 14% vastanutest leidis, et nõue pole arusaadav (vastas hindegaga „1“ või „2“). (Joonis 2) Võrreldes eelmise nõudega on aruande koostajate jaoks antud nõue arusaadavamalt sõnastatud.

Joonis 2. Vastajate hinnang nõudele „Äritegevuse hooajalisus või majandustegevuse tsüklilisus“

Allikas: (Autori koostatud lisa 7 alusel)

Autori uuritud tegevusaruannetest ainult kahes oli avaldatud informatsiooni äritegevuse hooajalisuse või majandustegevuse tsüklilisuse kohta. „Toiduainesektorile omaselt võib Kulinaaria OÜ toodete keskmisest kõrgemat tarbimist täheldada jaanipäeval ning aasta lõpus, kuid see ei oma olulist mõju ettevõtte äritegevusele ning hooajalisi kõikumise ettevõtte äritegevuses ei ole seetõttu võimalik välja tuua“ (Kulinaaria OÜ, 2015). Microsoft Estonia OÜ tõi oma aruandes välja, et ettevõtte tegevust ei saa iseloomustada kui tsüklilist või perioodilist (Microsoft Estonia OÜ, 2015).

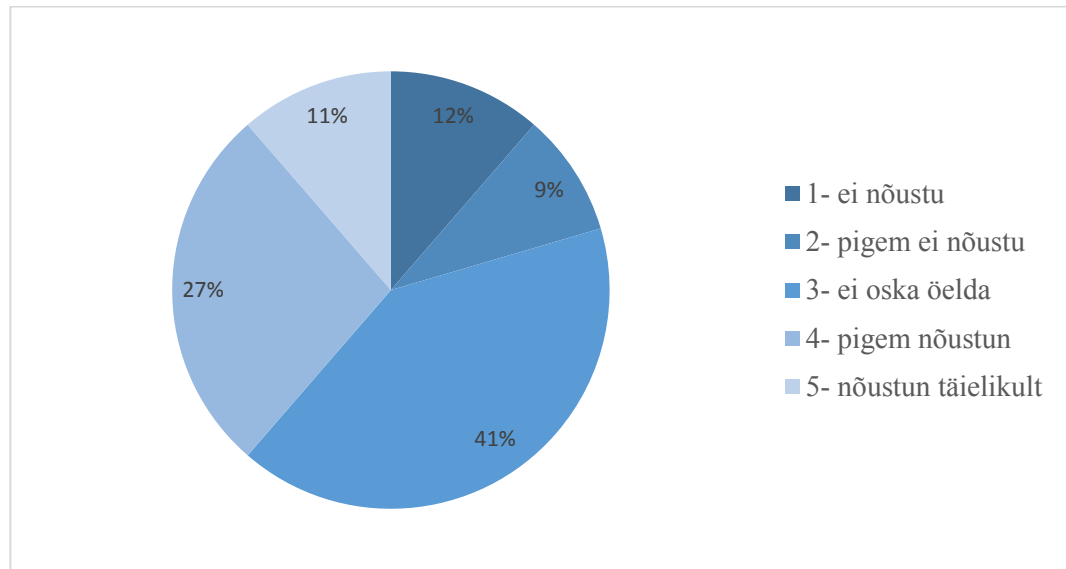
Mõlema ettevõtte puhul on näha, et nende tegevusega ei kaasne hooajalisust ning selle kohane teave on avaldatud ka aruannetes. Valitud ettevõtete seas on üks ehitusalal tegutsev ettevõtte (tegeleb katusepaigaldusega), kelle puhul võiks eeldada, et tema tegevusega kaasneb hooajalisus, kuid seda ei olnud aruandes välja toodud. Ülejäänud ettevõtete puhul leiab autor, et hooajalisus võib pigem puududa (näiteks: Telia Eesti AS, AS Silberauto), kuid aruande koostajad ei olnud vastavat informatsiooni aruandes välja toonud.

Küsitlusele vastajad hindasid teist nõuet pigem arusaadavaks. Kui võrrelda aruannetes avaldatud informatsiooni RPS § 24 lõikes 3 p 2 toodud nõude kohta, ei saa seda aga väita. Autor arvab, et antud nõude sisu on küll arusaadav, kuid paljude ettevõtete tegevusega ei kaasne hooajalisust/tsüklilisust ning seetõttu ei ole ka vastavat informatsiooni aruannetes avaldatud.

Küsitluses osalenute vastusest selgus samuti, et kui ettevõttel pole vastava nõude kohta informatsiooni avaldada, siis pigem ei esitata selle kohta midagi (64% vastajatest). 36% vastajatest vastas, et kui teatud nõude kohta pole midagi avalikustada, siis toovad nad aruandes välja avalikustamata jätmise põhjuse (Lisa 5). Siinkohal jõutakse töö teoreetilises osas arutatud küsimuse juurde, et kas aruande koostajad peaksid sellisel juhul avaldama, et hooajalisust ei esine või on piisav, kui selle kohta aruandes kommentaare ei esitata?

Küsitluse abil paluti raamatupidajatele, pearaamatupidajatel, finantsjuhtidel ning juhatuse liikmetel hinnata ka nõuet, mille kohaselt tuleb tegevusaruandes avaldada informatsiooni raamatupidamiskohustuslase tegevusega kaasnevate oluliste keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude kohta. 17 vastajat hindas nõude arusaadavust hindegaga „4“ või „5“, mis on 39% kogu vastajatest. 18 vastajat ehk 41% vastanutest vastas hindegaga „3“. 9 vastajat hindas nõude arusaadavust hindegaga „1“ või „2“ ehk 20% vastajate arvates ei ole arusaadav, millist informatsiooni peaks tegevusaruandes keskkonna- ja sotsiaalselt mõjude kohta avaldama. (Joonis 3) Vastajate keskmine hinnang nõudele oli 3,2 (Lisa 7), mis oli ühtlasi ka kõige

madalam keskmine hinnang RPS § 24 lõikes 3 toodud nõuetele. Autori arvates näitab küsitluse tulemus seda, et nõude sisu on aruande koostajate jaoks pigem arusaamatu.

Joonis 3. Vastajate hinnang nõudele „Olulised keskkonna- ja sotsiaalsed mõjud majandusaastal“

Allikas: (Autori koostatud lisa 7 alusel)

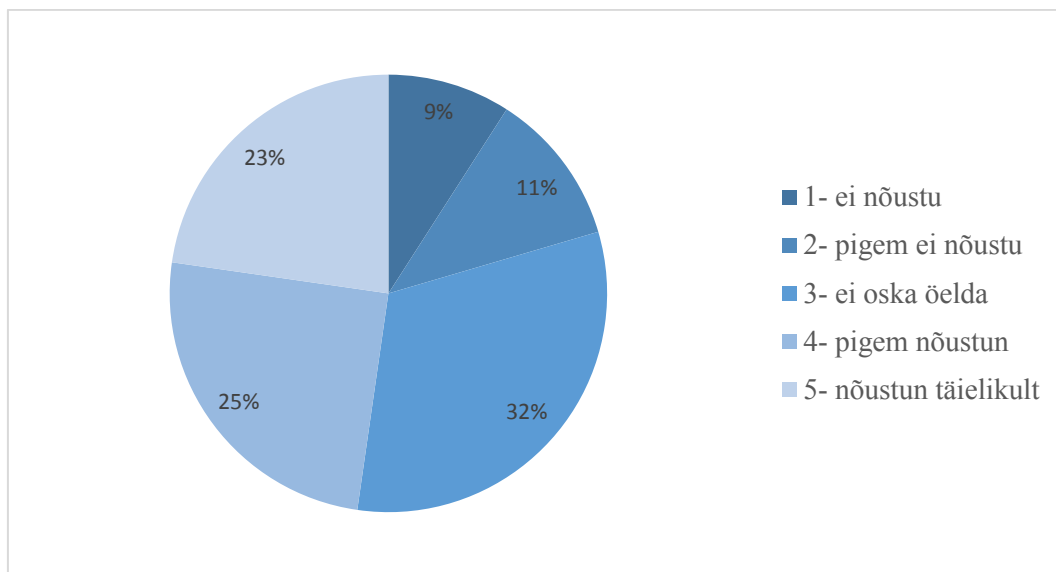
Uuritud tegevusaruannetest mitmes oli keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude kohta informatsiooni avaldatud. Telia Eesti AS oli oma 2015. aasta tegevusaruandes esitanud järgneva lõigu: „Telia tegevus ei avalda olulist mõju looduskeskkonnale, kuid ettevõtte vastutustundlikust käitumisest lähtuvalt tegutseb Telia energiasäästlikult. Kuna üheks suuremaks energiakulu allikaks on serveriruumide jahutus, taaskasutatakse serveriruumide soojust enda maja ja ka lähiümbruse hoonete kütmiseks ja soojavarustuse tagamiseks. Nii kasutatakse Betooni tehnoloogiamaja serveriruumide soojust maja kütteks ja tarbevee soojendamiseks, hoides kokku ligi 50 000m³ maagaasi aastas. Sõpruse puiestee maja serveriruumide soojusega köetakse ka ümbruskonna hooneid. Lisaks on Telia algatanud erinevaid projekte, aitamaks kaasa ökoloogilise jalajälje vähendamisele. Nii on Ettevõtte läinud seda teed, et loobuda klientidele paberarvete saatmisest ja asendada need e-arvetega.“ (Telia Eesti AS, 2015)

Autori arvates on Telia Eesti AS aruandes avaldatud informatsiooni väga hästi ning ülevaatlikult kirjutatud. Aruande koostaja oli avaldanud, et olulist mõju ettevõtte tegevusega ei kaasne, aga samas oli toodud välja punkte, mida ettevõtte teeb keskkonna hoidmiseks ning millised positiivsed tulemused sellega kaasnesid.

Paekivitoodete Tehase OÜ tõi oma aruandes välja, et ettevõtte kogu tegevus on üles ehitatud keskkonnakaitse nõuetele, mis on kinnitatud sertifikaatidega ISO 14001-2004. Samuti tõi ettevõtte välja, et parendused ja muudatused ettevõtte tegevuses aitavad lahendada järgmisi probleeme: vähendada tolmu heitmeid välisõhku ja vähendada vajadust kaevandamisel tekkiva suure koguse karjääri vee tagasipumpamist loodusesse. (Paekivitoodete Tehase OÜ, 2015) Autor leiab, et antud aruandes avaldatud informatsioonist jäi arusaamatuks, millised parendused aitavad eesmärgi saavutada ning millal neid parendusi planeeritakse teha või kas need on juba teostatud.

Lisaks eeltoodud näidetele oli veel kahes aruandes (Kulinaaria OÜ, Microsoft Estonia OÜ) avaldatud informatsiooni keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude kohta. Analüüsiks valitud aruannetest viies ei olnud informatsiooni antud nõude kohta avaldatud. Tegevusaruandes avaldatud informatsioon kinnitab vastajate hinnanguid – paljudes aruannetes pole informatsiooni keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude kohta avaldatud, mis võib olla tingitud sellest, et aruande koostajad ei tea, millist informatsiooni peaks avaldama.

RPS § 24 lõige 3 p 4 sätestab, et raamatupidamiskohustuslased peavad tegevusaruandes esitama informatsiooni finantsinstrumentide finantsriskide maandamise eesmärkide ja põhimõtete kohta. Lisaks tuleb avaldada informatsiooni ka majandusaastal ja aruande koostamise perioodil ilmnenuvate valuutakursside, intressimäärade ja börsikursside muutumisega seonduvate riskide kohta. Küsimustiku abil hinnati nõude arusaadavust järgnevalt: 20% vastajatest hindas antud nõude arusaadavust ebaselgeks (hinne „1“ või „2“). 32% vastajatest hindas nõude arusaadavust hindegiga 3. Hinde 3 valinud ettevõtetest enamus olid mikro- ja väikeettevõtted, kelle tegevusaruandele ei pruugi nõue rakenduda. Autor arvab, et mikro- ja väikeettevõttega seotud inimesed ei süvenenud seetõttu ka täielikult küsimusse, sest neil puudub kohustus ülaltoodud nõude osas informatsioon avaldada. 48% vastajatest leidis, et on arusaadav, mida peaks seoses finantsinstrumentide ja valuutariskidega tegevusaruandes avaldama (hinne „4“ või „5“). (Joonis 4) Keskmine hinne nõudele oli 3,4 (Lisa 7).

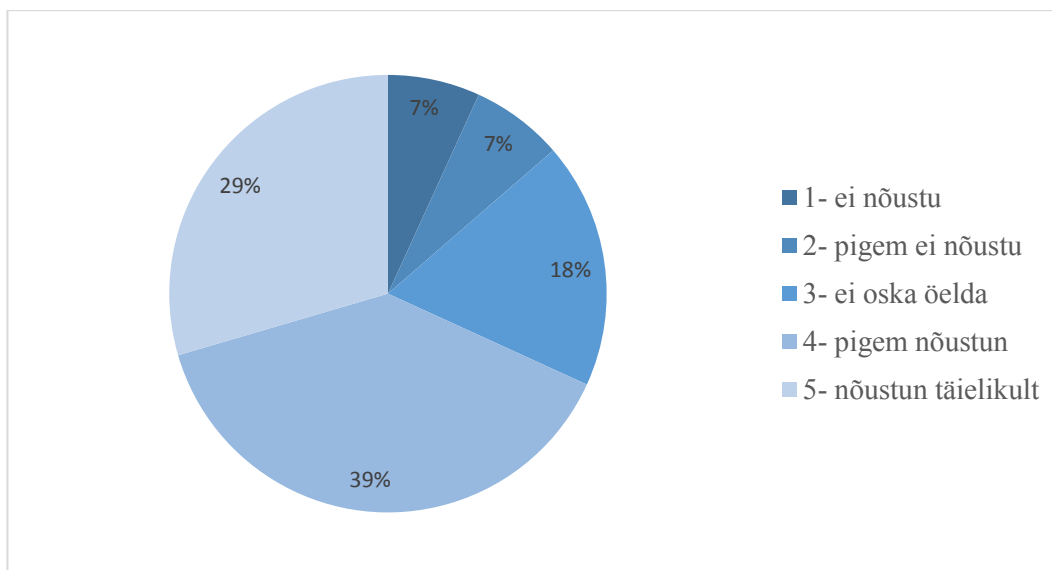
Joonis 4. Vastajate hinnang nõudele „Finantsinstrumentide finantsriskide maandamise eesmärk ja põhimõtteid ning . . .“

Allikas: (Autori koostatud lisa 7 alusel)

Uuritud ettevõtete majandusaasta aruannetest ühel ettevõttel oli kasutusel finantsinstrument – fowardleping, valuutakursi kõikumisest tuleneva riski maandamiseks. Fowardlepingu kohta oli informatsioon avaldatud raamatupidamise aastaruandes. Tegevusaruandes oli küll informatsioon toodud selle kohta, et 2015. aastal mõjutas maailmamajandust USD valuuta järsk tugevnemine, kuid informatsiooni finantsinstrumentide kohta avaldatud polnud. (Enics, 2015) Kaks ettevõtet olid tegevusaruandes avaldanud informatsiooni valuutariski kohta. Väikeettevõtte Microsoft Estonia OÜ aruandes toodi välja, et peamised tehingud tarnijatega toimuvad eurodes ning sellest tuleneval on valuutariski tase madal (Microsoft Estonia OÜ, 2015). Sarnaselt Microsoft Eesti OÜ-le oli keskmise suurusega ettevõtte gruppi kuulnud ettevõtte AS Mivar avaldanud aruandes järgmise lõigu: „Tehingud tarnijatega toimuvad osaliselt USA dollarites ning nimetatud tehingute valuutakursi risk 2015. aastal oli kõrge seoses suurte valuutakursi muutustega (euro odavnemine). Majandusaastal ja aruande koostamise perioodil ei ilmnenu EURIBOR-iga seotud laenude intressimäärade kõikumisega suuremaid riske, kuna ettevõttel puuduvad pikaajalised laenud.“ (AS Mivar, 2015) Ülejäänud kuues aruandes ei olnud finantsinstrumentide ega valuutariskide kohta informatsiooni avaldatud.

Autori arvates, saavad paljud aruande koostajad aru, millist informatsiooni peab valuutariski puudutavas lõigus avaldama, kuid paljude ettevõtete jaoks on valuutarisk olematu (tehingud toimuvad eurodes) ning seetõttu ka seda infot ei avaldata. Finantsinstrumente kasutavad pigem suurettevõtted, kelle laenukoormus on kõrge ning intressimäärade kõikumistest tuleneva riski maandamine vajalik. Autor leiab, et finantsinstrumente puudutav informatsioon võiks pigem olla avalikustatud raamatupidamise aastaruandes kui tegevusaruandes, sest raamatupidamise aastaruandest tuleb välja, mille jaoks instrumente kasutati ning milline oli mõju majandustulemustele. Tegevusaruannetes avaldatav informatsiooni finantsinstrumentide kohta on väga üldine ning ei anna aruande lugejatele lisandväärtust.

Kõige kõrgemalt hindasid vastajad nõuet, mis puudutas finantssuhtarve ning nende arvutamise metoodikat. Keskmine hinne nõudele oli 3,8 (Lisa 7). 68% vastajatest (hinne „4“ või „5“) leidis, et seaduses sätestatud nõue on arusaadav. 18% vastajatest (hinne „3“) ei osanud nõude arusaadavust hinnata ning 14% vastanutest (hinne „1“ või „2“) leidsid, et nõue võiks olla paremini sõnastatud. (Joonis 5)

Joonis 5. Vastajate hinnang nõudele „Peamised finantssuhtarvud ning nende arvutamise metoodika“

Allikas: (Autori koostatud lisa 7 alusel)

Küsitluse analüüsist selgunud tulemused sai kinnitust ka majandusaasta aruannete analüüsi käigus. Üheksast uuritud tegevusaruandest kaheksas olid finantssuhtarvud ning nende

arvutamise valemid avaldatud. Paljud ettevõtted olid lisaks finantssuhtarvudele toonud välja ka peamised majandusnäitajad nagu müügitulu, kasum, varade maht, omakapitali suurus ja töötajate arv. Näiteks Microsoft Estonia OÜ oli finantssuhtarvude osas toonud välja 10 erinevat näitajat, millest ainult 3 olid suhtarvud (Lisa 9). Autor leiab, et seadusest tulenev nõue eeldab siiski finantssuhtarvude avaldamist, mitte põhiliste majandusnäitajate välja toomist. Majandusaasta aruande raamatupidamise aastaaruanne sisaldab peamisi finantsnäitajaid ning aruande lugejatel on võimalus selle informatsiooniga tutvuda.

Töö käigus analüüsitud tegevusaruannetes oli keskmiselt avaldatud 5 suhtarvu. Kõige rohkem oli suhtarve välja toonud Pindi Kinnisvara AS, kokku 8 suhtarvu (Lisa 10). Kõige vähem ehk 3 suhtarvu oli avaldatud Microsoft Estonia OÜ tegevusaruandes (Lisa 9). Sagedamini esitatud suhtarvudeks olid koguvara puhasrentaablus (ROA), omakapitali puhasrentaablus (ROE) ja võlakordaja. Lisaks olid välja toodud järgnevad finantssuhtarvud: maksevõime kordaja, varude käibekiiruse suhtarvud, müügitulu töötaja kohta, investeeringute suhe müügikäibesse ning kasum aktsia kohta.

Raamatupidamise seadus § 24 lõige 2 järgi peavad ettevõtted oma tegevusaruannetes avaldama informatsiooni:

- 1) tegevusvaldkondade, toote- ja teenusegruppide kohta;
- 2) olulisemate investeeringute kohta;
- 3) oluliste uurimis- ja arendustegevuse projektide ning nendega seotud väljaminekute kohta;
- 4) raamatupidamise aastaaruande koostamise perioodil toimunud oluliste sündmuste kohta.

Raamatupidamise seadus § 24 lõikes 2 sätestatud nõuded tunduvad pigem üheselt mõistetavad, siis küsitluse käigus nende nõuete arusaadavust vastajatel hinnata ei palutud. Autor uuris valitud ettevõtete tegevusaruandeid, et saada aru kui palju tegelikult informatsiooni ülaltoodud punktide kohta avaldatakse. Peaaegu kõik ettevõtted olid avaldanud informatsiooni oma tegevusvaldkonna, toodete või teenuste kohta (Tabel 4). AS Mivar tegevusaruandes oli avaldatud, et ettevõtte tegevusvaldkondades põhimõttelisi muudatusi ei toimunud (AS Mivar, 2015). Tegevusaruandest ei tulnud välja, millises valdkonnas ettevõtte tegutseb. Autor leidis raamatupidamise aastaaruande müügitulu lisast, et ettevõtte müügitulu jagunes järgmiste tegevusalade vahel: kodutekstiilide tootmine, kangaste ja õmblustarvikute hulgimüük, tekstiilitoodete jaemüük, kinnisvara rent, toitlustuskohad, kaupluse ja tööstusmööbli tootmine,

materiaalse vara rentimine ning muud tegevused. Müügitulu jaotusest võib eeldada, et ettevõtte tegeleb kodutekstiili tootmisega, sest see moodustas 92% kogu müügitulust, mida aga ettevõtte täpsemalt toodab jäi töö autorile arusaamatuks.

Kõik valitud ettevõtted olid avaldanud informatsiooni tehtud investeeringute või planeeritavate investeeringute kohta (Tabel 4). Enamasti oli avaldatud informatsioon selle kohta, millesse investeeriti, mis rahasummas investeeringud tehti ning mõnel juhul ka seda, millist kasu investeeringust oodatakse.

Tabel 4. Tegevusaruannetes avaldatud informatsioon

Ettevõtte nimi	Ettevõtte liik	RPS § 24 lõige 2 nõuded:			
		tegevusvaldkond	investeeringud	uurimis- ja arendustegevused	olulised sündmused
Microsoft Estonia OÜ	väike	jah	jah	jah	jah
Knoobus OÜ	väike	jah	jah	ei	jah
Pindi Kinnisvara AS	väike	jah	jah	jah	jah
Paekivitoodete tehase OÜ	keskmise	jah	jah	jah	ei
Kulinaaria OÜ	keskmise	jah	jah	jah	ei
AS Mivar	keskmise	ei	jah	ei	ei
AS Silberauto	suur	jah	jah	jah	ei
Enics Eesti AS	suur	jah	jah	jah	ei
Telia Eesti AS	suur	jah	jah	jah	jah

Allikas: (Autori koostatud tabelis toodud ettevõtete 2015. aasta majandusaasta aruannete alusel)

Telia Eesti AS tegevusaruandes avaldati investeeringute kohta järgimine informatsioon: „2015. aastal investeeris Ettevõtte 49 miljonit eurot klientidele jätkuvalt kõrge kvaliteediga teenuse pakkumiseks. Olulisemateks investeeringuteks oli LTE (Long Term Evolution) 4G mobiilsidevõrgu kiire edasiarendamine. 2015. aastal ehitas Telia koostöös Ericssoniga rekordmahus mobiilivõrku: aastaga ehitati ja uuendati kokku 742 tugijaama, mis on aluseks klientidele pakutavate teenuste kvaliteedile. Seda kinnitasid ka Tehnilise Järelevalve Amet (TJA) poolt novembris tehtud mobiilse interneti kiiruste mõõtmised Telia, Elisa ja Tele2 võrgus, mis näitasid, et Telia võrgus on taaskord suurimad keskmised alla- (52 Mbit/s) ja üleslaadimise (25,4 Mbit/s) kiirused. Lisaks on Telial TJA hinnangul riigi parim 4G võrgu katvus. Ettevõtte jätkab investeeringutega nii mobiili- kui lairibavõrku ka 2016. aastal.“ Autori arvetes on Telia Eesti AS aruandes avaldatud lõik aruande lugeja jaoks ülevaاتlikult esitatud. See annab ülevaate tehtud investeeringutest ning selle maksumusest. Samuti ka tulemustest

ning sellest, mis oli juhtkonna hinnangute aluseks (Tehnilise Järelevalve Ameti poolt teostatud mõõtmised).

Uurimis- ja arendustegevuste kohta oli avaldatud märgatavalt vähem informatsiooni kui investeringute kohta. Mõnes aruandes oli investeringuid ja uurimis- ja arendustegevusi vaadeldud kui üht ja sama asja. Näiteks Paekivitoodete Tehase OÜ aruandes oli toodud eraldi lõik investeringute kohta, mille all kirjutati, et teostati mäe-geoloogilisi uuringuid. Sarnaselt oli käsitletud kahte nõuet ka AS Silberauto aruandes. „Silberauto kontserni ettevõtted on investeerinud arendustegevuseks 2015. aastal umbes 915 (2014. aastal 780) tuhat eurot“ (AS Silberauto, 2015). Autor arvab, see ei ole korrektne. Investeringuid ja uurimis- ning arendustegevust ei saa vaadelda kui üht asja. Ettevõtte võib tegeleda uurimis- ja arendustegevusega, kuid sellele ei pruugi järgneda investeringuid.

Tegevusaruannete analüüsimisel uuris autor, kuidas olid ettevõtted tõlgendanud nõuet: „tegevusaruandes peab avaldama informatsiooni raamatupidamise aastaaruande koostamise perioodil toimunud oluliste sündmuste kohta, mis ei kajastu raamatupidamise aastaaruandes, kuid mis oluliselt mõjutavad või võivad mõjutada järgmiste majandusaastate tulemusi“ (RPS § 24 lg 2 p 4). Üheksast aruandest neljas oli autori arvates avaldatud sellist informatsiooni, mida võib tõlgendada kui olulist sündmust. Näiteks Microsoft Estonia OÜ aruandes oli välja toodud, et 2015. aastal tunnistati ettevõtte kõige pere- ja töötajasõbralikumaks ettevõtteks Eestis (Microsoft Estonia OÜ, 2015). Autor pole kindel, kas antud tiitel avaldab olulist mõju ettevõtte majandustulemustele ning seetõttu kuulub ka raamatupidamises seaduse mõistes olulise sündmuse alla.

Telia Eesti AS tõi samuti oma aruandes välja kahe konkursi võitmise: aasta muusikasõbralikuma ettevõtte tiitli ning 2015. aasta oktoobris toimunud ettevõtluskonkursil „Eesti Ettevõtete Konkurentsivõime Edetabel 2015“ sai Telia Eesti (siis veel AS Eesti Telekom) konkurentsivõimelisima side-, kommunikatsiooni- ja IT ettevõtte tiitli. Samuti oli oluliste sündmustena avaldatud, et 2015. aastal viidi lõpule Telia kahe büroohoone müük Tallinnas Endla ja Valgel tänaval. (Telia Eesti AS, 2015) Autori arvates oleks Telia Eesti AS aruandes võinud olulise sündmusena kajastada hoopis nimevahetust, millega kaasnes ka ettevõtte logo ning identiteedi muutus. (Eesti telekom..., 2016)

Pindi Kinnisvara AS avaldas 2015. aasta tegevusaruandes järgneva teksti: „Korrastamiseks ettevõtte juhtimiskorraldust ja suurendamiseks kasumlikkust, kaasati novembris juhtimisse konsultandina pikaajalise eduka juhtimiskogemusega Lauri Tabur. Tema eestvõttel

alustati juba aasta lõpus ettevõtte juhtimissüsteemi arendamist, millega jätkatakse ka 2016. aasta jooksul.“ (Pindi Kinnisvara AS, 2015) Autori arvates võib avaldatud informatsiooni pidada oluliseks sündmuseks, sest uus juhtimisstiil võib avaldada mõju ettevõtte majandustulemustele.

Ühes aruannetes oli avaldatud informatsiooni tütaretevõtte soetuse kohta (Knoobus OÜ, 2015). Autori arvates võib tütaretevõtte soetus antud aruande kontekstis pidada oluliseks sündmuseks, sest tegemist on väikeettevõttega, kelle tulemust võib tütaretevõtte seotus olulisel määral mõjutada. Samas leiab autor, et aruandes oleks võinud täiendavalt välja tuua kommentaari selle kohta, millist mõju võib tütaretevõtte soetus avaldada järgneva majandusaasta tulemustele.

Aruannete analüüsist selgus, et antud nõude kohta avaldatav informatsioon pigem ei vasta raamatupidamise seaduses sätestatud nõudele või aruande koostajad tõlgendavad olulist sündmust teisti. Valitud aruannetes toodi välja erinevate tiitlite võite, mis on küll olulised ettevõtte maine kujundamisel, kuid ei oma ilmselt olulist mõju ettevõtte finantstulemustele. Uuritud aruannetest kolmes oli avaldatud informatsioon, mida võib autori arvates pidada oluliseks sündmuseks, millel on mõju majandustulemustele. Samas ühe aruande puhul tuli avaldatud informatsioon välja ka raamatupidamise aruandest – tütaretevõtte soetus. Nagu töö autor eelpool välja tõi, oleks võinud tegevusaruandes esitada informatsiooni selle kohta, millist mõju võib ettevõtte seotus avaldada majandustulemustele.

Kokkuvõtlikult vaadates avaldati aruannetes rohkem informatsiooni RPS § 24 lg 2 nõuete kohta kui RPS § 24 lg 3 nõuete kohta (Tabel 5). Autori arvates olid raamatupidamise seaduse lõikes 2 toodud nõuded arusaadavamalt sõnastatud kui sama seaduse lõikes 3 sätestatud nõuded. Aruannete analüüsi kinnitas seda, et RPS § 24 lg 2 nõuete kohta avaldati rohkem informatsiooni. Kõige vähem oli RPS § 24 lg 2 toodud nõuetest avaldatud informatsiooni oluliste sündmuste kohta.

Tabel 5. Tegevusaruannetes avaldatud informatsiooni kokkuvõte

RPS 24 nõuded:	Informatsiooni avaldati (aruannete arv)	Informatsiooni ei avaldatud (aruannete arv)	Vastajate keskmine hinnang
Tegevusvaldkond	8	1	-
Investeeringud	9	0	
Uurimis- ja arendustegevus	7	2	
Olulised sündmused	4	5	
Tegevuskeskkonna üldine areng	4	5	3,5
Hooajalisus/tsüklilisus	2	7	3,7
Keskkonna- ja sotsiaalsed mõjud	4	5	3,2
Finantsinstrumendid/valuutarisk	2	7	3,4
Finantssuhtarvud	8	1	3,8

Allikas: (Autori koostatud lisa 7 ning analüüsitud tegevusaruannete alusel)

RPS § 24 lg 3 sätestatud nõuetest hindasid küsitluses osalejad kõige kõrgemalt nõuet, mis puudutab finantssuhtarve. Aruannete analüüsis selgus, et antud nõuete kohta oli kõige rohkem ka informatsiooni avaldatud. Küsitluses osalenute jaoks oli pigem arusaadav ka nõue, mis puudutas äritegevuse hooajalisust või majandustegevuse tsüklilisust. Aruannetes oli selle kohta informatsiooni aga avaldatud vähe. Autor leiab, et paljude ettevõtete tegevusega ei kaasne hooajalisust või tsüklilisust ning seetõttu ei toodud seda ka tegevusaruannetes välja.

Küsimustiku ühes osas uuriti vastajatelt, millist informatsiooni ettevõtte tegevusaruandes avaldatakse. Vastustest selgus, et kõige rohkem (93% vastajatest) avaldatakse informatsiooni tegevusvaldkonna, toote ja teenusgruppide kohta. 75% vastanutest avaldab informatsiooni toimunud ja planeeritavate investeeringute kohta ning 70% vastanutes finantssuhtarvude kohta. Kõige vähem (70% vastajatest) avaldatakse informatsiooni keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude ning finantsinstrumentide puudutava nõude kohta. Samuti selgus vastuste analüüsist, et äritegevuse hooajalisuse ning uurimis- ja arendustegevuste kohta ei avalda paljud ettevõtted seaduses ette nähtud informatsiooni. (Lisa 11)

Küsitluse tulemuste ja aruannete analüüsi vahel on seos. Uuritud aruannetest avaldati kõige rohkem informatsiooni samade nõuete kohta: tegevusvaldkonna ning investeeringute kohta. Kõige vähem oli avaldatud informatsiooni äritegevuse hooajalisuse ning finantsinstrumentide kohta.

Uuritud aruannete põhjal ei saa välja tuua seda, et keskmise suurusega ettevõtted või suuretted avaldaksid tegevusaruannetes rohkem nõutud informatsiooni kui

väikeettevõtted. Kõigi üheksa nõude kohta oli informatsiooni avaldanud väikeettevõtte Microsoft Estonia OÜ. Ettevõtte oli oma tegevusaruandes välja toonud selle, kui mõne nõude kohta informatsiooni avaldada polnud (näiteks: puudub hooajalisus). Kaheksa nõude kohta oli informatsiooni avaldanud keskmise suurusega ettevõtte Kulinaaria OÜ. Kõige vähem informatsiooni seaduses esitatud nõuete kohta avaldasid väikeettevõtte Knoobus OÜ ning keskmise suurusega ettevõtte AS Mivar. Mõlemad ettevõtted olid avaldanud informatsiooni kolme nõude kohta.

2.3 Järeldused ja ettepanekud

Uuringu analüüsist selgus, et paljudes ettevõtetes koostab tegevusaruande raamatupidaja, pearaamatupidaja või finantsjuht mitte aga juhatuse liige. Autor leiab, et see pole õige. Tegevusaruanne peaks olema juhtkonna hinnanguline raport, mis täiendab raamatupidamise aastaaruandes avaldatud informatsiooni. Seega on oluline, et ettevõtte juhtkond selgitaks raamatupidamise aastaaruandes avaldatud finantstulemusi ning tuleviku väljavaateid.

Küsitluses osalenute arvates on tegevusaruande kaudu võimalik ettevõtte mainet kujundada ning samuti leidsid paljud vastajad, et sisuliselt ja kaalutletult koostatud tegevusaruandega on võimalik aruande lugejate seas usaldust tekitada.

Raamatupidajate, pearaamatupidajate, finantsjuhtide ning juhatuse liikmete seas läbiviidud uurigu tulemustest selgus, et tegevusaruannetele kehtivate nõuete arusaadavus on pigem madal.

Töö analüüsi käigus selgus, et kõige madalamalt hinnati nõuet, mille kohaselt peab tegevusaruandes avaldama informatsiooni raamatupidamiskohustuslase tegevusega kaasnevate oluliste keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude kohta. Autor leiab, et seaduses võiks olla täiendav selgitus selle kohta, millist informatsiooni peaksid ettevõtted avaldama. Lisaks võiks Eestis olla sarnane väljaanne IASB poolt avaldatud väljaandega, mis tooks välja nõuandeid/näited, mida ettevõtte juhtkond võiks keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude kohta avaldada.

Samuti leiab autor, et finantssuhtarve puudutavas osas võiks seaduses välja tuua, millised on peamised finantssuhtarvud. Aruannete analüüsis jäi silma, et paljud ettevõtted toovad suhtarve puudutavas osas välja peamised finantsnäitajad. Autor leiab, et finantsnäitajaid

on aruande lugejatele kättesaadav raamatupidamise aastaaruandes ning tegevusaruandes neid täiendavalt välja tooma ei peaks.

Investeeringuid ning uurimis- ja arendustegevust puudutavaid nõudeid oli mõnes aruandes käsitletud kui ühte nõuet. Autor leiab, et see ei ole korrektne. Uurimis- ja arendustegevusi viiakse läbi näiteks selleks, et tuua turule uusi tooteid, tõsta olemasolevate toodete/teenuste kvaliteeti või laiendada ettevõtte tegevust. Uurimis- ja arendustegevusele võib aga ei pruugi alati järgneda investeeringuid. Igale investeeringule ei pea samuti eelnema uurimistegevust, näiteks otsustab ettevõtte välja vahetada amortiseerunud põhivara. Seega leiab töö autor, et antud nõudeid tuleks vaadata eraldiseisvalt.

Paljude nõuete puhul täheldas autor, et aruannetes informatsiooni ei avaldatud. Analüüsides ettevõtte tegevust võib järeldada, et ettevõttel pole teatud nõude kohta võimalik informatsiooni avaldada, sest see nõue ei puuduta ettevõtte tegevust (valuutarisk, finantsinstrumendid, äritegevuse hooajalisus). Autori arvates võiks seaduses olla täpsustav informatsioon selle kohta, mida teha siis, kui nõue ei ole ettevõtte jaoks kehtiv. Näiteks puudub ettevõtte äritegevuses hooajalisus. Töö koostaja leiab, et ettevõtted võiks oma tegevusaruandes välja tuua kommentaari, kui antud nõue nende ettevõtte tegevusega seotud ei ole, sest nii oleks aruande lugejale selgelt arusaadav ning ei tekiks küsimust, kas ettevõtte ei esitanud infot või seos tegelikult puudub.

Läbi viidud küsitluse tulemustest ning aruannete analüüsist selgus, et tegevusaruandele kehtivad nõuded on aruande koostajate jaoks tihti arusaamatud ning seetõttu võiks raamatupidamise seadus või Eesti finantsaruandluse standardis leiduda täiendavaid nõuandeid tegevusaruande sisu kohta.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli hinnata tegevusaruandele kehtivate nõuete arusaadavust raamatupidajate, pearaamatupidajate, finantsjuhtide ning juhatuse liikmete seas. Lisaks analüüsiti erinevate ettevõtete tegevusaruandeid, et hinnata, kas tegevusaruannetes avaldatud informatsiooni vastab küsitluse tulemustele.

Töö esimeses osas uuriti, mis on majandusaasta aruande osaks olev tegevusaruanne ning kes peavad tegevusaruande avaldama. Esimeses peatükis toodi välja erinevaid tegevusaruande tõlgendusi ning uuriti, millised õigusaktid Euroopa Liidus tegevusaruande sisu reguleerivad ning kui selgelt on nendes tegevusaruandele kehtivad nõuded sõnastatud. Ühes alapeatükis toodi välja tegevusaruandele kehtivad nõuded Eestis. Eraldi uuriti, millised nõuded kehtivad ettevõtetele, kelle tegevusaruandeid ei auditeerita ning millised on täiendavad nõuded ettevõtetele, kelle majandusaasta aruannet auditeeritakse. Samuti analüüsis autor raamatupidamise seaduses sätestatud nõuete arusaadavust.

Bakalaureusetöö teises osas kirjeldati läbi viidud uurimuse metoodikat ning analüüsiti tulemusi. Töö autor koostas teema uurimiseks küsimustiku, mis avaldati internetikeskkonnas *Google Forms*. Töö küsimustik oli sunnitud raamatupidajatele, pearaamatupidajatele, finantsjuhtidele ning juhatuse liikmetele. Vastuste analüüsimiseks kasutati MS Excel programmi. Küsimustikus esitatud küsimused kuulusid temavaldkondadesse, milleks on tegevusaruanne, tegevusaruande tähtsus, nõuete arusaadavus ja tegevusaruandes avaldatav informatsiooni.

Lisaks valiti Eesti Konkurentsivõime 2016. aasta edetabelis välja üheksa (kolm ettevõtet igast kategoorast: suurettevõtte, keskmise suurusega ettevõtte ja väike ettevõtte) majandusaasta aruannet ning uuriti, millist informatsiooni ettevõtted tegevusaruannetes avaldavad.

RPS § 24 lg 2 nõuete arusaadavust hindas töö autor tegevusaruannete põhjal ehk töö käigus uuriti, kui paljud ettevõtted antud nõuete kohta informatsiooni avaldasid. Küsitluse käigus paluti vastajatel hinnata RPS § 24 lg 3 nõuete arusaadavust. Uuringu tulemustest selgus, et raamatupidamise seaduses sätestatud nõuete arusaadavust ei hinnatud väga kõrgelt. Kõige kõrgemaks hinnati nõuet, mis puudutas finantssuhtarve ning kõige madalamalt hinnati nõuet, mille kohaselt tuleb avaldada informatsiooni sotsiaalsete-ja keskkonna mõjude kohta.

Töö analüüsi käigus sai kinnitust teoreetilises osas avaldatud autori arvamuse: RPS § 24 lg 2 avaldatud nõuded on aruandes koostajate jaoks arusaadavamad kui lõikes 3 toodud nõuded.

Samuti leidis autor, et ettevõtted tõlgendavad nõudeid erinevalt. Näiteks oluliste sündmuste puhul olid ettevõtted avaldanud informatsiooni võidetud auhindade kohta. Seaduses sätestatud nõude kohaselt tuleks tegevusaruandes avaldada informatsiooni oluliste sündmuste kohta, mis ei kajastu raamatupidamise aastaaruandes, kuid mis oluliselt mõjutavad või võivad mõjutada järgmiste majandusaastate tulemusi. Erinevate tiitlite võitmised on küll olulised sündmuse ettevõtete jaoks, aga seda pigem sotsiaalsest küljest. Samuti on selline informatsioon oluliseks osaks maine kujundamisel.

Autor leiab, et tegevusaruandes avaldatava informatsiooni kohta võiks olla olemas täpsema seletuskiri, kus aruande koostajatele antakse juhiseid, kuidas tegevusaruanne koostada ning millist informatsiooni seal avaldada. Kindlasti peaksid ka ettevõtte juhid endale teadvustama tegevusaruande olulisust ning tegevusaruannete koostamisel rohkem kaasa mõtlema. Autori arvates aitaksid tegevusaruande sisu kohta avaldatud näited või täiendavad suunised kaasa sisukamate aruannete esitamisele.

SUMMARY

REQUIREMENTS FOR MANAGEMENT REPORT AND THEIR INTERPRETATION IN ANNUAL REPORTS

Liis Maidla

Annual report has become an important and valuable element of financial reporting. It's an important tool while communicating with stakeholders, competitors and government. It also gives an opportunity to create image of the company. Annual reports consist of two separate reports: management report and financial statements.

This study focuses on the management report, which is a narrative report prepared by company's administration. This report gives management a chance to interpret the financial position and financial performance of the company. It also gives an opportunity to explain company's future objectives and strategies for achieving those objectives.

The aim of this report is to evaluate how clearly is the content of management report regulated in European Union and in Estonia. Author investigated EU regulations and Estonian Accounting Act to understand if requirements are clearly or loosely formulated. Also a questionnaire was compiled to evaluate accountants, chief accountants, chief financial officers and board members opinions if the requirements specified in Accounting Act are understandable. Estonian companies' management reports were analysed to find out if there are links between respondent's opinion and information disclosed in reports.

Questionnaire also examined from respondents if they consider management report as important part of annual report and whether it is possible to shape the company's image via management report.

The results of this study revealed that according to accountants, chief accountants, chief financial officers and board members requirements in Accounting Act are not clearly understood. Management reports analysis also showed that companies interpret requirements in a different way and in many reports the required information is not disclosed. In author opinion it indicates that annual report compilers did not understand which information should be disclosed in management reports. Many companies do not disclose information about certain points, since it does not affect the company operations and due to that they leave it undisclosed.

The respondents believed that it is possible to create an image of the company through management report and well written reports will help to generate credibility among readers.

The author of this paper finds that there should be more detailed memorandum in Estonian Accounting Act or in Estonian Financial Reporting Standards, which explains more the content of management report and gives examples for companies.

VIIDATUD ALLIKAD

- Admati, A. R., & Pfleiderer, P. (2000). Forcing firms to talk: Financial disclosure regulation and externalities. *Review of Financial Studies*, 13(3), 479–519.
- Alcaniz, L., Gomez-Bezars, F., & Roslender, R. (2011). Theoretical perspectives on intellectual capital: A backward look and a proposal for going forward. *Accounting Forum*, 35(2), 104–117.
- Audiitortevgevuse seadus. Vastu võetud Riigikogus 27. jaanuaril 2010. a – RT I 2010, 9, 41; RT I, 30.12.2015, 8.
- Baldwin, R., Cave, M., & Lodge, M. (2011). *Understanding regulation: Theory, strategy, and practice*. Oxford: Oxford University Press.
- Beattie, V., & McInnes, B. (2006). *Narrative reporting in the UK and in the US—Which system works best?* London: Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW) publication
- Carrots and sticks sustainability reporting policies worldwide—Today’s best practice, tomorrow’s trends. (2013). KPMG
<https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/Carrots-and-Sticks.pdf>. Accessed 18 February 2013.
- Conseil National de la Comptabilité (2006) EFRAG draft on IASB discussion paper on management commentary, 17 March 2006, Paris
- Eesti keele seletav sõnaraamat
<http://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=%C3%B5iglane&F=M>
- Eesti Konjunktuuriinstituut. Ettevõtete konkurentsivõime edetabeli koostamise juhised
http://ettevotluskonkurss.ee/public/Ettevotete_konkurentsivoime_METOODIKA_2016.pdf
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv. Vastu võetud 26. juunil 2013. a – ELT, 2013, L 182/19, 34, 26.06.2013.
- Eesti telekom muudab nime Telia Eestiks. Delfi. (2016)
<http://arileht.delfi.ee/news/uudised/eesti-telekom-muudab-nime-telia-eestiks?id=73463493>
- Exposure Draft: Management Commentary - ED/2009/6. IASB. (2009).
<http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Management-Commentary/ED09/Documents/EDManagementCommentary.pdf>
- German accounting standards board (GAS No. 15, section 45–80 and section 103–114).
https://www.drsc.de/service/drs/standards/index_en.php?ixstds_do=show_details&entry_id=21
- Ghani, W.I., Haverty, J.L (1998). Market reaction of Multinational corporations to the

Passage of the General Agreement on Tariffs and Trade (GATT). *Journal of International Accounting, Auditing & Taxation*, 7(1): 95-112.

- IFRS Practice Statement on Management Commentary: A framework for presentation IASB. (2010).
<http://www.ifrs.org/News/Press-Releases/Documents/New%20Transfers/Managementcommentarypracticestatement8December.pdf>
- Kravet, T., Muslu, V. (2013). Textual risk disclosures and investors' risk perceptions. *Review of Accounting Studies*, December 18(4): 1088-1122.
- Kümne aastaga on ettevõtete arv suurenenud. Statistikaamet. (2015)
<https://statistikaamet.wordpress.com/2015/10/08/kumne-aastaga-on-ettevotete-arv-suurenenud/>
- Laura Bini, Francesco Dainelli, Francesco Giunta (2015) Is a loosely specified regulatory intervention effective in disciplining management commentary? The case of performance indicator disclosure Published online: 27 October 2015 - Springer Science+Business Media New York 2015
- Majandusaastaruanne. (2015). AS Mivar
- Majandusaastaruanne. (2015). AS Silberauto
- Majandusaastaruanne. (2015). Enics Eesti AS
- Majandusaastaruanne. (2015). Knoobus OÜ
- Majandusaastaruanne. (2015). Kulinaaria OÜ
- Majandusaastaruanne. (2015). Microsoft Estonia OÜ
- Majandusaastaruanne. (2015). Paekivitoodete Tehase OÜ
- Majandusaastaruanne. (2015). Pindi Kinnisvara AS
- Majandusaastaruanne. (2015). Telia Eesti AS
- McConnell, P. A., Palacky G. B. (2005) Re: Discussion Paper: Management Commentary – October 2005 – Center for Financial Market Integrity
- Nowak, Edarwd (2015) The usefulness of information disclosed in company annual activity reports
- Raamatupidamise seadus. Vastu võetud Riigikogus 20. novembril 2002. a – RT I, 2002, 102, 600; RT I, 27.12.2016, 3.
- Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskiri (2015)/ Koostajad: G. Parts, M. Suurekivi, J. Maar, J. Lilover, M. Kaskpeit, A. Normak
http://www.koda.ee/public/RPS_eelnou_SK__29.04.2015_f.pdf

Raamatupidamise Toimkonna juhend nr 0. Väljaandja Raamatupidamise Toimkond 30.
detsember 2011. a – RT III 10.01.2012, 5.

Siilak, K. (2002) Tegevusaruanne kujundab mainet. – Äripäev, 23. detsember 2002.
<http://www.aripaev.ee/uudised/2002/12/22/tegevusaruanne-kujundab-mainet>

Äripäeva käsiraamat (2006) / Koostajad J. Annus, M. Ever, L. Kaasik, S. Luiga, E. Metsaots,
T. Olev, L. Oolup, T. Paide, S. Silling, A. Suusk, R. Teinberg, E. Vainula. Tallinn:
Äripäev.

LISAD

Lisa 1. Majandusaasta aruande audiitorkontrolli ja ülevaatus kohustus

Audit või ülevaatus on ka kohustuslik raamatupidamiskohustuslasele, kelle aastaaruandes toodud näitajatest vähemalt kaks ületab alljärgnevaid tingimusi:

Näitaja	Audit	Ülevaatus
Müügitulu või tulu (eurodes)	4 000 000	1 600 000
Varad bilansipäeva seisuga (eurodes)	2 000 000	800 000
Keskmine töötajate arv	60	24

Allikas: (Audiitortegevuse seadus § 91-92)

Audit või ülevaatus on ka kohustuslik raamatupidamiskohustuslasele, kelle aastaaruandes toodud näitajatest vähemalt üks ületab alljärgnevaid tingimusi:

Näitaja	Audit	Ülevaatus
Müügitulu või tulu (eurodes)	12 000 000	4 800 000
Varad bilansipäeva seisuga (eurodes)	6 000 000	2 400 000
Keskmine töötajate arv	180	72

Allikas: (Audiitortegevuse seadus § 91-92)

Lisa 2. Küsimustik

Olen Tallinna Tehnikaülikooli üliõpilane ja kirjutan bakalaureusetööd teemal „Tegevusaruandes avaldatav informatsioon ja selle olulisus“. Küsitluse eesmärk on välja selgitada, kui oluliseks peavad ettevõtte raamatupidajad/juhtkond tegevusaruannet majandusaasta aruande osana ning millist informatsiooni tegevusaruandes avaldatakse. Küsitlus on suunatud ettevõtte raamatupidajatele, pearaamatupidajatele, finantsjuhtidele ning juhatuse liikmetele.

Küsimustiku täitmiseks kulub orineteeruvalt 5-10 minutit.

Aitäh vastamast!

Küsimustik: Tegevusaruandes avaldatav informatsioon ja selle olulisus ettevõtte raamatupidajate/finantsjuhtide ning juhatuse liikmete arvates

1. Teie ametikoht ettevõttes:

- raamatupidaja
- pearaamatupidaja
- finantsjuht
- juhatuse liige

2. Teie ettevõtte juriidiline vorm:

- Täisühing
- Usaldusühing
- Osühing
- Aktsiaselts
- Mittetulundusühing
- Sihtasutus

3. Teie ettevõtte eelmise majandusaasta:

3.1 Müügitulu või tulu (eurodes):

- kuni 50 000
- 50 001 – 8 000 000
- 8 000 001 – 40 000 000
- Üle 40 000 000

Lisa 2 järg

3.2 Varade maht (eurodes):

- Kuni 175 000
- 175 000 – 4 000 000
- 4 000 000 – 20 000 000
- üle 20 000 000

3.3 Keskmise töötajate arv aruandeaasta jooksul:

- 1 - 10
- 11- 50
- 51 -250
- 250 või enam

4. Teie ettevõttes koostab majandusaasta aruande koosseisu kuuluva tegevusaruande:

- Raamatupidaja/pearaamatupidaja
- Finantsjuht
- Juhatuse liige

5. Kas ettevõtte majandusaasta aruannet auditeeritakse ?

- Jah
- Ei

6. Kas olete teadlik, millised muudatused jõustusid tegevusaruandele 2016. aastal?

- Jah
- Ei

7. Kuidas hindate tegevusaruande olulisust majandusaasta aruande osana?

- On oluline, sest aitab aruande lugejal paremini mõista raamatupidamisaasta aruandes olevat informatsiooni.
- Pigem ei ole oluline, sest vajalik informatsioon on raamatupidamisaasta aruandes avaldatud.
- Ei anna üldse lisandväärtust raamatupidamise aastaaruandele

Lisa 2 järg

8. Palun hinnake järgmisi väiteid 5 palli skaalal:

	1 (Ei nõustu)	2 (Pigem ei nõustu)	3 (Ei oska öelda)	4 (Pigem nõustun)	5 (Nõustun täielikult)
Hästi koostatud tegevusaruanne annab ettevõttele võimaluse positiivse maine kujundamiseks					
Sisuliselt ja kaalutletult koostatud tegevusaruandega on võimalik infotarbijas usaldust tekitada					
Läbimõeldud tegevusaruanne aitab kaasa ettevõtte sisemisele arengule (Koostamisel võrreldakse viimaste aastate finantsnäitajaid, hinnatakse pakutavate toodete-teenuste turul valitsevaid riske ja nende maandamise võimalusi ning seatakse tuleviku eesmäärke)					
Tegevusaruande olulisus on aastate jooksul suurenenud					
(Alates 01.01.2016 jõustus lühendatud majandusaasta aruande esitamise võimalus mikroettevõtjatele, mille kohaselt ei ole kohustuslik esitada tegevusaruannet.) Mikroettevõtjate vabastamine tegevusaruande kohustusest on Teie arvates õigustatud					

9. Kas tegevusaruandes avalikustatava informatsiooni nõuded on Teie arvates seaduses arusaadavalt välja toodud. Palun hinnake tegevusaruandes nõutava informatsiooni arusaadavust 5 palli skaalal.

Raamatupidamise seaduse § 24. lõike 3 kohaselt peab raamatupidamiskohustuslane, kelle majandusaasta aruandeid auditeeritakse või seadustest lähtuvalt tuleb auditeerida, kirjeldama tegevusaruandes lisaks järgnevaid punkte:

- 1) raamatupidamiskohustuslase tegevuskeskkonna üldist (makromajanduslikku) arengut ja selle mõju tema finantstulemusele

Nõutud informatsiooni sisu on selgesti arusaadav:

1 (Ei nõustu)	2 (Pigem ei nõustu)	3 (Ei oska öelda)	4 (Pigem nõustun)	5 (Nõustun täielikult)
---------------	---------------------	-------------------	-------------------	------------------------

Lisa 2 järg

- 2) raamatupidamiskohustuslase äritegevuse hooajalisust või majandustegevuse tsüklilisust

Nõutud informatsiooni sisu on selgesti arusaadav:

1 (Ei nõustu)	2 (Pigem ei nõustu)	3 (Ei oska öelda)	4 (Pigem nõustun)	5 (Nõustun täielikult)
---------------	---------------------	-------------------	-------------------	------------------------

- 3) raamatupidamiskohustuslase tegevusega kaasnevaid olulisi keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid

Nõutud informatsiooni sisu on selgesti arusaadav:

1 (Ei nõustu)	2 (Pigem ei nõustu)	3 (Ei oska öelda)	4 (Pigem nõustun)	5 (Nõustun täielikult)
---------------	---------------------	-------------------	-------------------	------------------------

- 4) finantsinstrumentide finantsriskide maandamise eesmärgi ja põhimõtteid ning majandusaastal ja aruande koostamise perioodil ilmnenuid valuutakursside, intressimäärade ja börsikursside muutumisega seonduvaid riske

Nõutud informatsiooni sisu on selgesti arusaadav:

1 (Ei nõustu)	2 (Pigem ei nõustu)	3 (Ei oska öelda)	4 (Pigem nõustun)	5 (Nõustun täielikult)
---------------	---------------------	-------------------	-------------------	------------------------

- 5) peamisi finantssuhtarve majandusaasta ning sellele eelnenud majandusaasta kohta ning nende arvutamise meetodikat

Nõutud informatsiooni sisu on selgesti arusaadav:

1 (Ei nõustu)	2 (Pigem ei nõustu)	3 (Ei oska öelda)	4 (Pigem nõustun)	5 (Nõustun täielikult)
---------------	---------------------	-------------------	-------------------	------------------------

Lisa 2 järg

10. Palun märkige, millist informatsiooni avaldatakse Teie ettevõtte tegevusaruandes:

	Avaldatakse	Ei avaldata
Ettevõtte peamised tegevusvaldkonnad, toote ja teenusgrupid		
Informatsiooni toimunud ning lähitulevikus planeeritavate investeeringute kohta		
Informatsiooni oluliste uurimis- ja arendustegevuse projektide ning nendega seotud väljaminekute kohta aruandeaastal ja järgmistel aastatel		
Raamatupidamise aastaaruande koostamise perioodil toimunud olulisi sündmusi, mis ei kajastu raamatupidamise aastaaruandes, kuid mis oluliselt mõjutavad või võivad mõjutada järgmiste majandusaastate tulemusi.		
Informatsiooni tegevuskeskkonna üldise (makromajanduslikku) arengu ja selle mõju kohta finantstulemusele		
Informatsiooni ettevõtte äritegevuse hooajalisuse või majandustegevuse tsüklilisuse kohta		
Raamatupidamiskohustuslase tegevusega kaasnevaid olulisi keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid		
Peamisi finantssuhtarve majandusaasta ning sellele eelnenud majandusaasta kohta ning nende arvutamise meetodikat.		
Finantsinstrumentide finantsriskide maandamise eesmärgi ja põhimõtteid ning majandusaastal ja aruande koostamise perioodil ilmnenuid valuutakursside, intressimäärade ja börsikursside muutumisega seonduvaid riske		

11. Tegevusaruandes toote välja:

- Positiivseid sündmusi/tegevusi, mis mõjutasid ettevõtte majandusaastat
- Negatiivseid sündmusi/tegevusi, mis mõjutasid ettevõtte majandusaastat
- Nii positiivseid kui negatiivseid sündmusi/tegevusi, mis mõjutasid ettevõtte majandusaastat

12. Kui tegevusaruandes nõutav informatsioon on Teie ettevõtte jaoks ebaoluline, siis:

- Jätate informatsiooni avalikustamata
- Toote tegevusaruandes välja informatsiooni avalikustamata jätmise põhjuse (Näiteks: Ettevõtte tegevusega ei kaasne olulisi keskkonna mõjusid)

13. Kas tegevusaruande kaudu on Teie arvates võimalus ettevõtte mainet kujundada:

- Jah
- Ei

14. Kas olete jätnud avaldamata Raamatupidamise seaduses nõutud informatsiooni tegevusaruandes, sest ei soovi, et informatsioon oleks kättesaadav konkurentidele:

- Jah
- Ei

Lisa 3. Ettevõtete tausta kohta esitatud küsimuste vastused

1. Teie ametikoht ettevõttes:		
Vastusevariant	Vastanute arv	Osatähtsus kõigist vastanutest
Raamatupidaja	8	18,2%
Pearaamatupidaja	14	31,8%
Finantsjuht	6	13,6%
Juhatuseliige	16	36,4%

2. Teie ettevõtte juriidiline vorm:		
Vastusevariant	Vastanute arv	Osatähtsus kõigist vastanutest
Osühing	30	68,2%
Aktsiaselts	14	31,8%
Muu	0	0,0%

Allikas: (Autori koostatud küsitluse vastuste alusel)

Lisa 3 järg

3. Teie ettevõtte eelmise majandusaasta:				
Vastaja	Müügitulu või tulu (eurodes) oli:	Varade maht (eurodes) oli:	Keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul oli:	Ettevõtte liik
1	50 001 – 8 000 000	Kuni 175 000	51 -250	väike
2	50 001 – 8 000 000	Kuni 175 000	1 - 10	väike
3	50 001 – 8 000 000	Kuni 175 000	1 - 10	väike
4	50 001 – 8 000 000	Kuni 175 000	1 - 10	väike
5	50 001 – 8 000 000	Kuni 175 000	11- 50	väike
6	50 001 – 8 000 000	175 000 – 4 000 000	1 - 10	väike
7	50 001 – 8 000 000	175 000 – 4 000 000	1 - 10	väike
8	8 000 001 – 40 000 000	4 000 000 – 20 000 000	51 -250	keskmise
9	kuni 50 000	Kuni 175 000	1 - 10	mikro
10	50 001 – 8 000 000	Kuni 175 000	11- 50	väike
11	50 001 – 8 000 000	175 000 – 4 000 000	11- 50	väike
12	50 001 – 8 000 000	Kuni 175 000	1 - 10	väike
13	kuni 50 000	Kuni 175 000	1 - 10	mikro
14	50 001 – 8 000 000	4 000 000 – 20 000 000	1 - 10	väike
15	50 001 – 8 000 000	175 000 – 4 000 000	1 - 10	väike
16	50 001 – 8 000 000	175 000 – 4 000 000	11- 50	väike
17	50 001 – 8 000 000	Kuni 175 000	1 - 10	väike
18	50 001 – 8 000 000	175 000 – 4 000 000	1 - 10	väike
19	kuni 50 000	Kuni 175 000	1 - 10	mikro
20	Üle 40 000 000	üle 20 000 000	250 või enam	suur
21	50 001 – 8 000 000	Kuni 175 000	1 - 10	väike
22	50 001 – 8 000 000	175 000 – 4 000 000	1 - 10	väike
23	50 001 – 8 000 000	175 000 – 4 000 000	11- 50	väike
24	50 001 – 8 000 000	175 000 – 4 000 000	1 - 10	väike
25	50 001 – 8 000 000	175 000 – 4 000 000	1 - 10	väike
26	kuni 50 000	Kuni 175 000	1 - 10	mikro
27	kuni 50 000	Kuni 175 000	1 - 10	mikro
28	kuni 50 000	Kuni 175 000	1 - 10	mikro
29	50 001 – 8 000 000	Kuni 175 000	1 - 10	väike
30	50 001 – 8 000 000	Kuni 175 000	11- 50	väike
31	50 001 – 8 000 000	175 000 – 4 000 000	11- 50	väike
32	Üle 40 000 000	üle 20 000 000	250 või enam	suur
33	50 001 – 8 000 000	175 000 – 4 000 000	1 - 10	väike
34	50 001 – 8 000 000	üle 20 000 000	11- 50	keskmise
35	8 000 001 – 40 000 000	4 000 000 – 20 000 000	51 -250	keskmise
36	8 000 001 – 40 000 000	4 000 000 – 20 000 000	51 -250	keskmise
37	Üle 40 000 000	üle 20 000 000	250 või enam	suur
38	50 001 – 8 000 000	175 000 – 4 000 000	1 - 10	väike
39	50 001 – 8 000 000	175 000 – 4 000 000	51 -250	väike
40	50 001 – 8 000 000	Kuni 175 000	11- 50	väike
41	8 000 001 – 40 000 000	4 000 000 – 20 000 000	51 -250	keskmise
42	8 000 001 – 40 000 000	4 000 000 – 20 000 000	51 -250	keskmise
43	50 001 – 8 000 000	175 000 – 4 000 000	51 -250	väike
44	8 000 001 – 40 000 000	üle 20 000 000	51 -250	keskmise

Allikas: (Autori koostatud küsitluse vastuste alusel)

Lisa 3 järg

4. Teie ettevõttes koostab tegevusaruande:		
Vastusevariant	Vastanute arv	Osatähtsus kõigist vastanutest
Raamatupidaja/pearaamatupidaja	20	45,5%
Finantsjuht	9	20,5%
Juhatuseliige	15	34,0%

5. Teie ettevõtte majandusaasta aruannet auditeeritakse:				
Ettevõtte liik	Jah		Ei	
	vastajate arv	osatähtsus kõigist vastanutest	vastajate arv	osatähtsus kõigist vastanutest
Mikroettevõtte	0	0,0%	6	13,6%
Väikeettevõtte	11	25,0%	17	38,6%
Keskmise suurusega ettevõtte	7	15,9%	0	0,0%
Suureettevõtte	3	6,8%	0	0,0%
Kokku	21	47,7%	23	52,3%

Allikas: (Autori koostatud küsitluse vastuste alusel)

Lisa 4. Tegevusaruande olulisus majandusaasta aruande osana. Küsimus 7 ja selle vastuste kokkuvõte

Vastaja ametikoht	On oluline		Pigem ei ole oluline		Ei anna üldse lisandväärtust	
	vastajate arv	osatähtsus kõigist vastanutest	vastajate arv	osatähtsus kõigist vastanutest	vastajate arv	osatähtsus kõigist vastanutest
Raamatupidaja	4	9,1%	4	9,1%	0	0,0%
Pearaamatupidaja	6	13,6%	6	13,6%	2	4,5%
Finantsjuht	1	2,3%	3	6,8%	2	4,5%
Juhatuse liige	8	18,2%	7	15,9%	1	2,3%
Kokku	19	43,2%	20	45,5%	5	11,4%

Allikas: (Autori koostatud küsitluse vastuste alusel)

Lisa 5. Küsimus 12, 13, 14 ja nende vastuste kokkuvõte

12. Kui tegevusaruandes nõutav informatsiooni on Teie ettevõtte jaoks ebaoluline, siis:				
Ettevõtte liik	Ei avalikusta		Avalikustate põhjuse	
	vastajate arv	osatahtsus kõigist vastanutest	vastajate arv	osatahtsus kõigist vastanutest
Mikroettevõtte	2	4,5%	4	9,1%
Väikeettevõtte	20	45,5%	8	18,2%
Keskmise suurusega ettevõtte	5	11,4%	2	4,5%
Suurettevõtte	1	2,3%	2	4,5%
Kokku	28	63,6%	16	36,4%

13. Kas tegevusaruande kaudu on Teie arvates võimalus ettevõtte mainet kujundada				
Ettevõtte liik	Jah		Ei	
	vastajate arv	osatahtsus kõigist vastanutest	vastajate arv	osatahtsus kõigist vastanutest
Mikroettevõtte	4	9,1%	2	4,5%
Väikeettevõtte	20	45,5%	8	18,2%
Keskmise suurusega ettevõtte	7	15,9%	0	0,0%
Suurettevõtte	1	2,3%	2	4,5%
Kokku	32	72,7%	12	27,3%

14. Kas olete jätnud avaldamata Raamatupidamise seaduses nõutud informatsiooni tegevusaruandes, sest ei soovi, et informatsioon oleks kättesaadav konkurentidele				
Ettevõtte liik	Jah		Ei	
	vastajate arv	osatahtsus kõigist vastanutest	vastajate arv	osatahtsus kõigist vastanutest
Mikroettevõtte	0	0,0%	6	13,6%
Väikeettevõtte	7	15,9%	21	47,7%
Keskmise suurusega ettevõtte	6	13,6%	1	2,3%
Suurettevõtte	0	0,0%	3	6,8%
Kokku	13	29,5%	31	70,5%

Allikas: (Autori koostatud küsitluse vastuste alusel)

Lisa 6. Hinnangud tegevusaruande kohta käivatele väidetele. Küsimus 8 ja selle vastuste kokkuvõte

Väide	Vastajate hinded					Keskmine
	1- ei nõustu	2- pigem ei nõustu	3- ei oska öelda	4- pigem nõustun	5- nõustun täielikult	
Hästi koostatud tegevusaruanne annab ettevõttele võimaluse positiivse maine kujundamiseks	1	4	4	22	13	3,95
Sisuliselt ja kaalutletult koostatud tegevusaruandega on võimalik infotarbijas usaldust tekitada	1	5	1	23	14	4,00
Läbimõeldud tegevusaruanne aitab kaasa ettevõtte sisemisele arengule	8	12	1	12	11	3,14
Tegevusaruande olulisus on aastate jooksul suurenenud	11	9	12	5	7	2,73
Mikroettevõtjate vabastamine tegevusaruande kohustusest on Teie arvates õigustatud	3	2	5	9	25	4,16

Allikas: (Autori koostatud küsitluse vastuste alusel)

Lisa 7. Hinnangud tegevusaruande nõuetele. Küsimus 9 ja selle vastuste kokkuvõte

9.1 Tegevuskeskkonna üldine areng										
Ettevõtte liik	1- ei nõustu		2- pigem ei nõustu		3- ei oska öelda		4- pigem nõustun		5- nõustun täielikult	
	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%
Mikro	0	0,0%	1	2,3%	2	4,5%	1	2,3%	2	4,5%
Väike	3	6,8%	1	2,3%	11	25,0%	5	11,4%	8	18,3%
Keskmine	0	0,0%	2	4,5%	1	2,3%	2	4,5%	2	4,5%
Suur	1	2,3%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	4,5%
Kokku	4	9,1%	4	9,1%	14	31,8%	8	18,2%	14	31,8%

9.2 Äritegevuse hooajalisus või majandustegevuse tsüklilisus										
Ettevõtte liik	1- ei nõustu		2- pigem ei nõustu		3- ei oska öelda		4- pigem nõustun		5- nõustun täielikult	
	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%
Mikro	0	0,0%	0	0,0%	3	6,8%	1	2,3%	2	4,5%
Väike	2	4,5%	2	4,5%	7	15,9%	7	15,9%	10	22,7%
Keskmine	0	0,0%	1	2,3%	1	2,3%	4	9,1%	1	2,3%
Suur	1	2,3%	0	0,0%	0	0,0%	1	2,3%	1	2,3%
Kokku	3	6,8%	3	6,8%	11	25,0%	13	29,6%	14	31,8%

9.3 Tegevuse kaasnevad leskkonna- ja sotsiaalsed mõjud										
Ettevõtte liik	1- ei nõustu		2- pigem ei nõustu		3- ei oska öelda		4- pigem nõustun		5- nõustun täielikult	
	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%
Mikro	0	0,0%	0	0,0%	4	9,1%	2	4,5%	0	0,0%
Väike	4	9,1%	1	2,3%	12	27,3%	7	15,9%	4	9,1%
Keskmine	0	0,0%	3	6,8%	1	2,3%	2	4,5%	1	2,3%
Suur	1	2,3%	0	0,0%	1	2,3%	1	2,3%	0	0,0%
Kokku	5	11,4%	4	9,1%	18	41,0%	12	27,2%	5	11,4%

9.4 Finantsinstrumentide eesmärgid ja valuutakurssidega seotud riskid										
Ettevõtte liik	1- ei nõustu		2- pigem ei nõustu		3- ei oska öelda		4- pigem nõustun		5- nõustun täielikult	
	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%
Mikro	0	0,0%	0	0,0%	3	6,8%	1	2,3%	2	4,5%
Väike	3	6,8%	3	6,8%	10	22,7%	5	11,4%	7	15,9%
Keskmine	0	0,0%	2	4,5%	1	2,3%	4	9,1%	0	0,0%
Suur	1	2,3%	0	0,0%	0	0,0%	1	2,3%	1	2,3%
Kokku	4	9,1%	5	11,3%	14	31,8%	11	25,1%	10	22,7%

Lisa 7 järg

9.5 Finantssuhtarvud ja arvutamise metoodika										
Ettevõtte liik	1- ei nõustu		2- pigem ei nõustu		3- ei oska öelda		4- pigem nõustun		5- nõustun täielikult	
	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%
Mikro	0	0,0%	0	0,0%	2	4,5%	3	6,8%	1	2,3%
Väike	2	4,5%	3	6,8%	5	11,4%	9	20,5%	9	20,5%
Keskmine	0	0,0%	0	0,0%	1	2,3%	4	9,1%	2	4,5%
Suur	1	2,3%	0	0,0%	0	0,0%	1	2,3%	1	2,3%
Kokku	3	6,8%	3	6,8%	8	18,2%	17	38,7%	13	29,6%

Allikas: (Autori koostatud küsitluse vastuste alusel)

9. Vastajate keskmine hinne nõude arusaadavusele	
Nõue	Keskmine hinne
raamatupidamiskohustuslase tegevuskeskkonna üldist (makromajanduslikku) arengut ja selle mõju tema finantstulemusele	3,5
raamatupidamiskohustuslase äritegevuse hooajalisust või majandustegevuse tsüklilisust	3,7
raamatupidamiskohustuslase tegevusega kaasnevaid olulisi keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid	3,2
finantsinstrumentide finantsriskide maandamise eesmärgi ja põhimõtteid ning majandusaasta ja aruande koostamise perioodil ilmnenuid valuutakursside, intressimäärade ja börsikursside muutumisega seonduvaid riske	3,4
peamisi finantssuhtarve majandusaasta ning sellele eelnenud majandusaasta kohta ning nende arvutamise metoodikat	3,8

Allikas: (Autori koostatud küsitluse vastuste alusel)

Lisa 8. Knoobus OÜ tegevusaruanne

Tegevusaruanne

Ettevõtte müügitulu kui ka töötajate arv on varasemate aastatega kasvanud, seega on tekkinud audiitoritulevaatus kohustus 2015. aasta kohta. Käive kasvas võrreldes 2014. aastaga 16,2 %. Ettevõtte soetas 2015. aastal Soome tütarettevõtte Knoobus Oy, mis on 2016. aasta II kvartalis oma tegevust vähesel määral alustanud. Jätkuvalt teostab ettevõtte põhiosa katusetöid Soome ehitusturul ning väga vähesel määral Eestis. Ettevõtte eesmärk on olnud hakata ise liiste valmistama ning katuste jaoks sisseostetud toormaterjalidest erinevaid tooteid valmistama. Seoses sellega sai 2016. aasta alguses tehtud algust renditud ruumide ümberehitusega, põrandate ettevalmistusega rasketele masinatele, mis on plaanis soetada aastal 2016.

2016. aasta eesmärkideks on stabiilne ehitustöö jätkumine Soome ehitusturul ning ka Eesti ehitusturule suurem panustamine ning toodete valmistamine.

Allikas: (Majandusaasta aruanne 2015, Knoobus OÜ)

Lisa 9. Microsoft Estonia OÜ tegevusaruanne

Microsoft Estonia OÜ

2015. a. majandusaasta aruanne

Tegevusaruanne

Microsoft Estonia OÜ eesmärgiks on vastata Eesti klientide ootustele ja olla turul kohalikult esindatud. Microsoft Estonia OÜ on asutatud Ameerika Ühendriikide ettevõtja Microsoft Corporation poolt 100%-lise tütaretevõtjana.

Peamiseks tegevusalaks on Microsofti teenuste ja seadmete turundus ja müük läbi partnerite ning tehnilise toe tagamine Eesti klientidele. Microsoft Estonia OÜ 2015/2016. aasta müügitulemit hindame heaks, arvestades üldist majandusolukorda, kus uute personaalarvutite soetamine kahaneb, samas uueneb nutiseadmete valik pidevalt ning pilveteenuste kasutamine aina kasvab. Jätkuvalt pakume kvaliteetseid tarkvaratooteid, teenuseid, seadmeid ja IKT lahendusi Eesti turul.

Nagu ka eelmistel aastatel, toetas Microsoft Estonia OÜ sotsiaal-, haridus- ja ettevõtlusvaldkonna algatusi. Eelkõige võib välja tuua õpetajate tasuta IT-koolitused, internetiohutuse edendamise ja tarkvara annetused MTÜ-le ning konverentside ja seminaride läbiviimised. Meie tegevuste eesmärk on muuta infotehnoloogia kättesaadavaks nendele gruppidele, kes ise ei pääse lihtsasti arvuti ja interneti juurde või ei oska neid kasutada.

Jätkuvalt on mure muust Euroopast oluliselt kõrgemate piraatlusnäitajate pärast. IDC andmetel on Eestis illegaalse tarkvara osakaal 47%, mille tulemusena jääb Eesti riigil saamata oluline osa maksu-tulust ning autorid jäävad ilma nende loomingu kasutamise eest mõeldud tulust.

2015. aastal tunnistati Microsoft Estonia OÜ kõige pere- ja töötajasõbralikumaks ettevõtteks Eestis.

2014/2015 majandusaastal investeeris Microsoft Estonia uutesse kontoriruumidesse 718 tuhat eurot, mis loob paremad võimalused kaasaegsete tehnoloogialahenduste tutvustamiseks meie klientidele/partneritele ning parendab töötajate igapäevast töökeskkonda.

Ettevõtte aruandeaasta tööjõukulud koos maksudega moodustasid 1 912 394 eurot (2014/2015: 1 900 213 eurot) ning keskmine töötajate arv oli 18 (2014/2015: 17). Ettevõtte juhatus koosneb kahest liikmest. Juhatuselise liikmete arvestatud tasu koos sotsiaalmaksuga oli 30. juunil 2016 lõppenud majandusaastal 245 058 eurot (2014/2015: 283 396 eurot).

Microsoft Estonia OÜ ei ole 30. juunil 2016 lõppenud ega ka sellele eelneval majandusaastal finantseerinud uurimis- ja arendustegevust. Ettevõtte tegevust ei saa iseloomustada kui tsüklilist või perioodilist. Peamised tehingud tarnijatega toimuvad eurodes - valuutariski tase on madal.

Järgmisel majandusaastal planeerib Microsoft Estonia OÜ jätkuvalt pakkuda tuge oma klientidele ja äripartneritele, et tagada nende rahulolu ja aidata kaasa Microsofti uute toodete, eriti pilvetehnoloogial põhinevate Office 365 ja Azure[®] kasutuselevõtule Eestis.

Lisa 9 järg

Microsoft Estonia OÜ

2015. a. majandusaasta aruanne

Olulisemad majandusnäitajad:
(eurodes)

	2015/2016	2014/2015
Müügitulu	4 578 174	4 280 670
Puhaskasum	422 966	408 264
Omakapital	836 793	813 827
Põhivara	503 116	668 177
Varad kokku	1 814 022	1 559 695
Palgakulud kokku	1 912 394	1 900 213
Töötajate keskmine arv	18	17
Maksevõime üldine tase (käibevara/ lühiajalised kohustused)	1.34	1.20
Koguvara puhasrentaablus (ROA) (puhaskasum/varad kokku *100)	23,32%	26,18%
Omakapitali puhasrentaablus (ROE) (puhaskasum/ omakapital kokku *100)	50,55%	50,17%

Allikas: (Majandusaasta aruanne 2015, Microsoft Estonia OÜ)

Lisa 10. Väljavõte Pindi Kinnisvara AS tegevusaruandest

Tegevusaruanne

Pindi Kinnisvara AS positioneerib ennast turul kinnisvaraga seotud täisteenust pakkuva klassikalise kinnisvarabüroona, milline osutab teenuseid investoritele, kinnisvara müüjatele, ostjatele, tüürijatele ja arendajatele.

Pindi Kinnisvara tegevusaladeks on:

- kinnisvara vahendamine;
- kinnisvara hindamine;
- kinnisvaraanlüüside koostamine;
- luksuskinnisvara vahendamine Realia Luxury kaubamärgi all;
- kinnisvaraalane koolitus ja nõustamine;
- kinnisvaraobjektide ja vallasvara ost, müük ja rentimine.

2015. aasta oli Pindi Kinnisvara jaoks äriselt tagasihoidlik. Käivet suudeti küll varasema aastaga võrreldes kasvatada, kuid käive ja kasum jäid turu üldist kasvutrendi arvestades tagasihoidlikuks. Korrastamiseks ettevõtte juhtimiskorraldust ja suurendamiseks kasumlikkust, kaasati novembris juhtimisse konsultandina pikaajalise eduka juhtimiskogemusega Lauri Tabur. Tema eestvõttel alustati juba aasta lõpus ettevõtte juhtimissüsteemi arendamist, millega jätkatakse ka 2016. aasta jooksul.

2015. aasta peamisteks märksõnadeks olid:

- investeerisime mobiilsetesse töövahenditesse (tahvelarvutid) ning meie tippmaaklerid said võimaluse täiesti kontorist sõltumatult tegutseda;
- suurendasime investeringuid suurklientidega suhetesse, mis tõi kaasa nende tellimuste olulise suurenemise nii äri- kui ka elukondlikus kinnisvaras;
- jätkasime ettevõtte kvaliteedisüsteemi juurutamist, erilise tähelepanuga eksperthinnangute kvaliteedi kasvatamisele;
- pakkusime kõigi suuremate pankade halbade laenude osakondadele spetsiaalselt nendele loodud teenust.

Lisa 10 järg

2016. aasta olulisimateks märksõnadeks saavad:

- majandustegevuses hoida tasakaalukat joont tagamaks jätkusuutlikus ning aktsionäre rahuldav puhaskasum;
- korrastada ettevõtte juhtimissüsteem;
- käibe ja kasumimarginaali suurendamiseks tõsta ettevõtte müügipartnerite arvu ja kvaliteeti;
- luua uus kinnisvara on-line keskkond klientidele koos uute teenustega;
- siduda uute andmebaasidega kohalike väikefirmasid, võimaldades neil kasutada Pindi andmebaasi;
- luua uusi innovaatilisi lahendusi kinnisvarateenustes.

Ettevõtte peamised majandusnäitajad ja suhtarvud olid järgmised:

Näitaja	2015	2014	Valem
Müügitulu (Euro)	2 779 023	2 524 449	
Puhaskasum (Euro)	176 202	75 131	
Käibe kasv (%)	10,1	9,9	$(\text{aruandeaasta müügitulu} - \text{eelmise aasta müügitulu}) / \text{eelmise aasta müügitulu} * 100$
Kasumi kasv (%)	134,5	-42,2	$(\text{aruandeaasta puhaskasum} - \text{eelmise aasta puhaskasum}) / \text{eelmise aasta puhaskasum} * 100$
Brutokasumi määr (%)	45,1	40,1	$\text{brutokasum} / \text{müügitulu} * 100$
Puhasrentaablus (%)	6,3	3,0	$\text{puhaskasum} / \text{müügitulu} * 100$
Rahakäibe määr (%)	0	13,4	$\text{raha netokäive äritegevusest} / \text{müügitulu} * 100$
Lühiajaliste kohustuste kattekordaja	1,3	1,1	$\text{käibevara} / \text{lühiajalised kohustused}$
Äritegevuse rahakäibe suhtarv	0	0,5	$\text{raha netokäive äritegevusest} / \text{lühiajalised kohustused}$
ROA (%)	8,7	3,4	$\text{puhaskasum} / \text{varad kokku} * 100$
ROE (%)	15,5	7,8	$\text{puhaskasum} / \text{omakapital kokku} * 100$

Allikas: (Majandusaasta aruanne 2015, Pindi Kinnisvara AS)

Lisa 11. Hinnangud tegevusaruande kohta käivatele väidetele. Küsimus 8 ja selle vastuste kokkuvõte

Palun märkige, millist informatsiooni avaldatakse Teie ettevõtte tegevusaruandes:				
Tegevusaruandele kehtivad nõuded	Avaldatakse	Osakaal	Ei avaldata	Osakaal
Ettevõtte peamised tegevusvaldkonnad, toote ja teenusgrupid	41	93%	3	7%
Informatsiooni toimunud ning lähitulevikus planeeritavate investeeringute kohta	33	75%	11	25%
Informatsiooni oluliste uurimis- ja arendustegevuse projektide ning nendega seotud väljaminekute kohta aruandeaastal ja järgmistel aastatel	14	32%	30	68%
Raamatupidamise aastaaruande koostamise perioodil toimunud olulisi sündmusi, mis ei kajastu raamatupidamise aastaaruandes, kuid mis oluliselt mõjutavad või võivad mõjutada järgmiste majandusaastate tulemusi.	26	59%	18	41%
Informatsiooni tegevuskeskkonna üldise (makromajanduslikku) arengu ja selle mõju kohta finantstulemusele	21	48%	23	52%
Informatsiooni ettevõtte äritegevuse hooajalisuse või majandustegevuse tsüklilisuse kohta	14	32%	30	68%
Raamatupidamiskohustuslase tegevusega kaasnevat olulisi keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid	13	30%	31	70%
Peamisi finantsuhtarve majandusaasta ning sellele eelnenud majandusaasta kohta ning nende arvutamise meetodikat.	31	70%	13	30%
Finantsinstrumentide finantsriskide maandamise eesmärgi ja põhimõtteid ning majandusaastal ja aruande koostamise perioodil ilmnenuid valuutakursside, intressimäärade ja börsikursside muutumisega seonduvaid riske	13	30%	31	70%

Allikas: (Autori koostatud küsitluse vastuste alusel)

Lisa 12. Väljavõtte Paekivitoodete tehase OÜ tegevusaruandest

Paekivitoodete tehase osahing

2015. a. majandusaasta aruanne

- ROE (%) = puhaskasum/ omakapital kokku * 100

Investeeringud

Investeeringustegevus toimus vastavalt kavandatule :

- uuendati liikuva tehnika parki;
- teostati mäe-geoloogilisi uuringuid.

Investeeringute maht moodustas 2015.aastal 1292 tuh eur, 2014.aastal 1627 tuh.eur

KESKKONNAMÕJU

Paekivitoodete Tehase OÜ kogu tegevus on üles ehitatud keskkonnakaitse nõutele, mis on kinnitatud sertifikaadiga ISO 14001-2004.

Põhilised parendused ja muudatused aitavad lahendada järgmiseid probleeme:

- vähendada tolmu heitmeid välisõhku;
- vähendada vajadust kaevandamisel tekkiva suure koguse karjääri vee tagasipumpamist loodusesse;

Personal ja töötasu

Töötajate keskmine arv oli 2015. aastal 101 inimest, 2014 .aastal – 97. Väljamakstud töötasu bruto-summa moodustas 2015 .aastal 2,64 milj. eur, 2014 .aastal – 2,06 milj. eur. Ettevõtet juhivad 3-liikmeline juhatus ja 3-liikmeline nõukogu. Juhatuse palgafond moodustas 2015.aastal 116,8 tuh. eurot , 2014. aastal – 104,6 tuh eurot. Üks juhatuselise liige on tehase töötajaja, kaks töötavad käsunduslepingute alusel. Nõukogu liikmetel ei ole töölepinguid, nende palgafond moodustas 2015. aastal 13,2 tuh eurot ja 2014. aastal 13,2 tuh eurot.

Prognoos 2016. aastaks.

2016. aastaks prognoositav müügi maht on mõnevõrra väiksem kui 2015 aasta tegelik.

Allikas: (Majandusaasta aruanne 2015, Paekivitoodete Tehase OÜ)

Lisa 13. Väljavõte AS Mivar tegevusaruandest

Tegevusaruanne

Sissejuhatus

AS Mivar on Eesti erakapitalil põhinev aktsiaselts, mille aktsiatest (seisuga 31.12.2015.) 87,60 % kuulub Eesti Vabariigi kodanikele ja 12,40% Eesti kapitalil põhinevale juriidilisele isikule.

Firma moodustati 1992.a., majandustegevusega alustati 1993.a. lõpus.

Firma üldjuhtimist teostab kolmeliikmeline nõukogu, igapäevast majandustegevust juhib üheliikmeline juhatus (juhataja).

AS Mivar'il on tütarettevõtte AS Mivar-Viva, mis moodustati 1993.a. lõpus. AS Mivar-Viva aktsiatest kuulub 100% AS Mivar'le.

Majandustegevus

2015.a. AS Mivar ja AS Mivar-Viva tegevusvaldkondades põhimõttelisi muudatusi ei toimunud, põhilised majanduspartnerid säilisid.

Võrreldes 2014.aastaga vähenes kontserni müügitulu 10,2%, emaettevõttel 11 %, tütarettevõttel 10,2%. Kontserni puhaskasum kasvas 6,6%.

Juhtkond

Kontserni emaettevõtte nõukogu koosneb kolmest liikmest ja juhatus on üheliikmeline, kontserni tütarettevõtte nõukogu koosneb neljast liikmest ja juhatus on samuti üheliikmeline.

Firma põhitegevust iseloomustavad suhtarvud ja nende arvutamise metoodika

		2015	2014
Puhaskasumimarginaal	$(\text{puhaskasum}/\text{müügitulu}) \times 100$	4,71%	3,92%
Ärikasumimarginaal	$(\text{ärikasum}/\text{müügitulu}) \times 100$	5,43%	4,64%
Omakapitali rentaablus	$(\text{puhaskasum}/\text{perioodi keskmine omakapital}) \times 100$	8,54%	8,37%
Kapitali rentaablus	$(\text{puhaskasum}/\text{perioodi keskmine vara}) \times 100$	5,91%	6,11%
Omakapitali määr	$(\text{omakapital}/\text{koguvara}) \times 100$	69,79%	68,64%
Võlakordaja	$(\text{kohustused}/\text{koguvara}) \times 100$	30,21%	31,36%
Vara käibesagedus korda	$(\text{müügitulu}/\text{keskmine vara})$	1,26	1,56
Kasum aktsia kohta eurodes	$(\text{puhaskasum}/\text{aktsiate arv})$	23,84	22,35

Investeeringud

2015.a. investeeriti emaettevõttes 67 118 eurot, tütarettevõttes 646 216 eurot. Suuremad investeeringud olid seotud olemasolevate hoonete ja seadmete rekonstrueerimisega ning uute masinate soetamisega.

Allikas: (Majandusaasta aruanne 2015, AS Mivar)

Lisa 14. Väljavõtte Kulinaaria OÜ tegevusaruandest

Kulinaaria OÜ põhitegevuseks on valmistoitude valmistamine, müük ja catering-täisteenuse pakkumine.

Ettevõtte juhatuse üheliikmeline. Juhataja ülesandeks on ettevõtte igapäevase äritegevuse korraldamine lähtudes seadusest, ettevõtte põhikirjast ja püstitatud eesmärkidest.

2014. aastal otsustas Kulinaaria OÜ ainsusosanik Selver AS muuta põhikirja, millega sätestas nõukogu olemasolu. Nõukogu teostab järelevalvet juhatuse tegevuse üle ning annab juhatusele korraldusi ettevõtte juhtimise korraldamisel. Nõukogu otsustab ettevõtte arengustrateegia ja investeerimispoliitika üle, juhatuse poolt koostatud investeringute ja aastaelarve vastuvõtmise. Nõukogu on 5-liikmeline ja on valitud 3-aastaseks ametiajaks.

Ettevõtte 2015. aasta keskmine töötajate arv oli 290 (2014. a. 279) inimest. Tööjõukulud kokku (palgakulu ja sotsiaalmaksukulu) olid aruandeperioodil 3 694 tuhat eurot (2014. a. 3 319 tuhat eurot).

Ettevõtte toodab jahutatud kulinaariatooted nagu salatid, võileivad, valmistoidud, pasteedid, võileivamäärdeid, peolauatooted, magustoidud ning pagaritooted. Aruandeaasta jooksul pöörati suurt tähelepanu tootmis- ja laoprotsesside efektiivistamisele, tootearendusele, peokorralduse tegevussuuna laiendamisele ning e-kaubanduse arendamisele.

2016. aastal on plaanis suurendada konkurentsivõimet, jätkata olemasolevate klientide teenindamist ning leida uusi kliente. Oluline roll Kulinaaria OÜ äritegevuse jätkusuutlikkuse tagamisel on tootearendusel ja sortimendi täiendamisel vastavalt meie toodete tarbijate soovidele. Tänu ettevõttes leiduvale laiale oskusteabele toimub pidev tootearendus. See võimaldab tarbijatel meie tooteid kasutades nautida kiirelt ja lihtsalt valmivaid, kuid tervislikke toidukordi. 2016 aastal toimub ettevõtte sertifitseerimine toiduohutusstandardi ISO22000 nõuetele vastavalt.

2015. aastal investeeriti masinatesse ja seadmetesse 251 tuhat eurot. 2016. aastal on kavas tootmise laiendustesse ja seadmetesse investeerida ligikaudu 195 tuhat eurot ning tulla turule uue tootegrupiga – sushi

Toiduainesektorile omaselt võib Kulinaaria OÜ toodete keskmisest kõrgemat tarbimist täheldada jaanipäeval ning aasta lõpus, kuid see ei oma olulist mõju ettevõtte äritegevusele ning hooajalisi kõikumise ettevõtte äritegevuses ei ole seetõttu võimalik välja tuua.

Kulinaaria OÜ tunnetab oma vastust ühiskonnas, mille väljendamiseks järgitakse organisatsioonis omaks võetud sotsiaalse vastutuse põhimõtteid. Klientidele pakume kvaliteetseid ja ohutuid tooteid ning võimalusel eelistame eestimaiste väiketootjate kaupu. Lisaks jätkatakse sortimendiarendust toodete tervislikkuse tõstmiseks.

Statistikaameti andmetel langes tarbijahinnaindeks 2015. aastal 2014. aasta keskmisega võrreldes 0,5%, sh odavnesid 2015. aastal sama palju toit ja mittealkohoolseid joogid. Toidukaupade kaupluste jaemüük oli kogu aruandeaasta mõningases kasvus, ehkki kogu jaekaubandus kasvas jõudsamalt. 2016. aastal jääb majanduskasv majandusanalüütikute hinnangul tagasihoidlikuks. Majanduse peamiseks kasvumootoriks prognoositakse välisnõudluse kasvu, kuid suurimaks riskiks tööturgu ja Venemaaga seotud ebakindlust. Statistikaameti teatel kasvasid 2015. aastal Eestis tervikuna tööjõukulud kiiremas tempos, kui puhaskasum. Tööpuudus on endiselt väga madal ning palgasurve ei ole kao ka 2016. aastal. Kulinaaria OÜ töötas 2013. aastal välja palga- ja personalipoliitika, mis on ka 2015. aastal taganud personali voolavuse vähenemise mõõduka palgakulude kasvu juures.

Allikas: (Majandusaasta aruanne 2015, Kulinaaria OÜ)

Lisa 15. Väljavõte Telia Eesti AS tegevusaruandest

	Arvutusmetoodika	2015	2014
EBITDA marginaal	Ärikasum enne kulumit / Müügitulud	35,1%	33,1%
Käibe puhasrentaablus	Puhaskasum / Äritulud	16,5%	13,2%
Investeeringute suhe käibesse	Investeeringud / Äritulud	15,4%	16,4%
Varade rentaablus (ROA)	Puhaskasum / Keskmised varad	16,6%	13,4%
Omakapitali rentaablus (ROE)	Puhaskasum / Keskmise omakapital	32,2%	26,1%

2015 tehtud ja lähitulevikus plaanitavad investeeringud

2015. aastal investeeris Ettevõtte 49 miljonit eurot klientidele jätkuvalt kõrge kvaliteediga teenuse pakkumiseks. Olulisemateks investeeringuteks oli LTE (*Long Term Evolution*) 4G mobiilsidevõrgu kiire edasiarendamine.

2015. aastal ehitas Telia koostöös Ericssoniga rekordmahus mobiilivõrku: aastaga ehitati ja uuendati kokku 742 tugijaama, mis on aluseks klientidele pakutavate teenuste kvaliteedile. Seda kinnitasid ka Tehnilise Järelevalve Amet (TJA) poolt novembris tehtud mobiilse interneti kiiruste mõõtmised Telia, Elisa ja Tele2 võrgus, mis näitasid, et Telia võrgus on taaskord suurimad keskmised alla- (52 Mbit/s) ja üleslaadimise (25,4 Mbit/s) kiirused. Lisaks on Telial TJA hinnangul riigi parim 4G võrgu katvus.

Ettevõtte jätkab investeeringutega nii mobiili- kui lairibavõrku ka 2016. aastal.

Olulised sündmused 2015 aastal

- 2015. aasta märtsis sai Telia (siis veel EMT kaubamärgi kasutajana) aasta muusikasöbralikuma ettevõtte tiitli. Eesti Fonogrammitootjate Ühing korraldas Tallinn Music Week'i raames esimest korda Eesti Muusikaettevõtluse Auhindade jagamise, kus ettevõtte nimetatud tiitliga pärjati.

- 2015. aasta oktoobris toimunud ettevõtluskonkursil „Eesti Ettevõtete Konkurentsivõime Edetabel 2015“ sai Telia Eesti (siis veel AS Eesti Telekom) konkurentsivõimelisima side-, kommunikatsiooni- ja IT-ettevõtte tiitli.

- 2015. aastal viidi lõpule Telia kahe büroohoone müük Tallinnas Endla ja Valgel tänaval.

- 2015. aasta üheks olulisimaks sündmuseks oli Telia äriideede kiirendi VUNK käivitamine. VUNKi näol on tegu Baltimaades ainulaadse äriideede kiirendiga, mille toel sünnivad uued ja innovaatilised idufirmad. 2015. aastal töötati VUNKis läbi kiirendiprogrammi esitatud 25 tehnoloogiaideed ning valiti välja kaks, millel on potentsiaali kasvada rahvusvaheliseks edulooks. Kiirendi esimesed 10 000 euro suurused toetused said idufirmad Tippy ja RebelRoam.

Lisa 15 järg

Telia Eesti AS

2015. a. majandusaasta aruanne

- 2015. aastal turule toodud olulisim ühine teenus nii mobiili- kui koduteenuste vaates oli 4G tehnoloogial baseeruv Koduinternet, mis võimaldab klientidel piiramatul mahuga koduinternetti tarbida kõikjal seal, kuhu teenusepakkujate kaabelühendused ei ulatu.

Makromajanduslik ülevaade

Eestis tervikuna oli palgakasv 2015. aastal küll aeglustunud, kuid IKT-sektoris valitses kvalifitseeritud tööjõu vähesusest tingituna endiselt surve palkadele.

Majanduspoliitiline olukord Venemaal on pingeline ja Eesti eksporti Venemaale piirab rubla vahetuskursi odavnemine. See mõjutab ka Teliat, eeskätt TravelSIM teenuse eksporditulude kahanemise näol.

Keskkonna- ja sotsiaalsed mõjud

Telia tegevus ei avalda olulist mõju looduskeskkonnale, kuid ettevõtte vastutustundlikust käitumisest lähtuvalt tegutseb Telia energiasäästlikult. Kuna üheks suuremaks energiakulu allikaks on serveriruumide jahutus, taaskasutatakse serveriruumide soojust enda maja ja ka lähiümbruse hoonete kütmiseks ja soojavarustuse tagamiseks. Nii kasutatakse Betooni tehnoloogiamaja serveriruumide soojust maja kütteks ja tarbevee soojendamiseks, hoides kokku ligi 50 000m³ maagaasi aastas. Sõpruse puiestee maja serveriruumide soojusega köetakse ka ümbruskonna hooneid.

Lisaks on Telia algatanud erinevaid projekte, aitamaks kaasa ökoloogilise jalajälje vähendamisele. Nii on Ettevõtte läinud seda teed, et loobuda klientidele paberarvete saatmisest ja asendada need e-arvetega. Samuti on Ettevõtte osa oma teenuseid üles ehitanud selliselt, et julgustada inimesi oma vanu mobiilseadmeid uute vastu vahetama, et vanad ja väsinud seadmed kenasti taaskasutusse jõuaksid.

Telia näeb oma ühiskondliku rollina Eesti infoühiskonna edendamist oma valdkonna võimaluste ulatuses.

Ettevõtte peab oluliseks ka interneti ja nutiseadmete kasutamise turvalisust ning tegeleb inimeste teadlikkuse tõstmisega mitmeaastase projekti „Nutikaitse 2017“ raames.

Allikas: (Majandusaasta aruanne 2015, Telia Eesti AS)

Lisa 16. Väljavõte Enics Eesti AS tegevusaruandest

Tegevusaruanne

Enics Eesti AS asutati 2004. aastal ning tegevusalaks on elektroonika tootmise teenuste pakkumine tööstus- ja meditsiinisektoris tegutsevatele firmadele. Firma omanikuks on Enics AG.

Enics grupp on maailma üks juhtivamaid tööstus- ja meditsiinielektronikat tootvaid firmasid, kellele kuuluvad tehased Eestis, Hiinas, Rootsis, Slovakkias, Šveitsis ja Soomes. Enics grupp pakub oma klientidele kogu toote elutsükli katvaid teenuseid, sealhulgas tootearendust, tootmisesse juurutamist, tootmise ning tarneahela juhtimist ning tootmisjärgset teenindust.

Majanduskeskkond

2015. aastal iseloomustas maailmamajandust ühelt poolt USD järsk tugevnemine võrreldes EUR-ga. Teiselt poolt maailmamajanduse üldine keeruline olukord, mis seadis väga suure hinnasurve. Mõlemad tegurid kajastuvad ka ettevõtte majandustulemustes. Suutsime küll olukorraga edukalt kohaneda, kuid kasumlikkus langes.

Töötajad ja organisatsioon

Töötajate arv 2015. aasta lõpus oli 657. Ettevõtte juhatusse kuulusid 2015 aastal Jaanus Aal ja Mikko Lassas. Firma nõukogu liikmed olid Hannu Keinänen, Petri Suikkanen ja Karoliina Kauppinen. Ettevõtte aastaaruannet auditeeris KPMG Baltics OÜ. Aruandeaastal maksti juhatuse liikmetele tasu summas 113 tuhat eurot, nõukogu liikmetele tasu ei makstud.

Investeeringud

2015. aastal investeeriti kokku 1,3 miljonit (2014: 0,9 miljonit) eurot. Põhiliseks investeeringuobjektiks olid masinad ja seadmed. Investeeringute tulemusel suurenes tootmisvõimsus, samuti tõusis kvaliteet ning efektiivsus. Samuti ostis Enics Eesti AS maad 234 tuhande euro eest olemasoleva tootmishoone laiendamise eesmärgil.

Allikas: (Majandusaasta aruanne 2015, Enics Eesti AS)

Lisa 17. Väljavõte AS Silberauto tegevusaruandest

Silberauto kontsemis töötavad kõrgelt kvalifitseeritud spetsialistid, kes viivad läbi nii teoreetilist kui praktilist koolitust Eestis, Lätis, Leedus ja ka teistes riikides. Koolituse osas lähtutakse Daimler AG, F.C.A. Italy s.p.a, Mitsubishi MC pikaajalisest kogemusest ning nõudmistest. Müügiõiguse omamine nendele kaubamärkidele eeldab väga rangete standardite täitmist nii põhitegevuses kui toetavates teenustes. AS Silberauto korraldab oma klientidele sõiduõpetust ja tootekoolitusi.

Silberauto kontsemi ettevõtte on investeerinud arendustegevuseks 2015 aastal umbes 915 (2014 aastal 780) tuhat eurot. Tähtsamad valdkonnad on olnud masinaehitus, kus on väljaarendatud kiirabide ehitustehnoloogiad nii plastikute kui ka elektroonika ja metallide valdkondades. Samuti on tegeletud allmaakallurite tehnoloogia arendamisega. Autofurgoonide vastupidavuse suurendamise arendused on olnud märkimisväärsed.

Kontserni käive 2015.a. oli 259 303 155 (2014.a. 182 525 056) eurot.

AS Silberauto töötajate arv aasta lõpuks oli 67 inimest ja töötasude üldsumma 2015.a. 2 544 444 (2014.a. 2 060 391) eurot. Kontserni töötajate arv aastalõpuks oli 503 inimest ja töötasude üldsumma oli 2015.a. 12 635 256 (2014.a. 11 392 529) eurot. Juhatuse ja nõukogu liikmetele ei ole ettenähtud soodustusi. Juhatuse liikmete lahkumise ja tagasikutsumise tasusid ei ole ette nähtud.

Dividendide maksmisel arvestatakse, et peaeesmärk on ettevõtluse arendamine. Konsolideerimisgrupil ei ole olnud, ega ka loodetavasti ilmne, riske valuutakursside ja intressimäärade muutustega seonduvalt. Valuutakursside osas puuduvad riskid, kuna kõikide valuutas teostatud ostude puhul on aluseks EURO. Intressiriskid sõltuvad osaliselt Euribor-i kõikumisest.

Allikas: (Majandusaasta aruanne 2015, AS Silberauto)